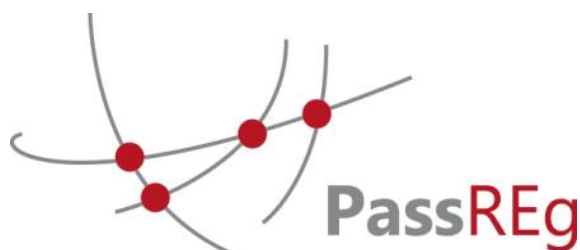

Co-funded by the Intelligent Energy Europe
Programme of the European Union

EE PassREg

PASSIVE HOUSE REGIONS WITH RENEWABLE ENERGY

Success Model

Gabrovo Municipality

Developed by: Gabrovo Municipality

Supported by Parashkevova Consult SP Ltd

Structure and resume in English prepared by EnEffect

Full version in Bulgarian available below

Contents

1 ENERGY AND BUILDING POLICY	3
National framework.....	3
Political will at the local level.....	3
Local climate and sustainable energy policy	4
Integrated plan for urban reconstruction and development (IPGVR)	4
Municipal Development Plan (MDP) of Gabrovo 2014-2020	6
Sustainable Energy Action Plan on the Covenant of Mayors	7
Municipal Energy Programme	8
2 ECONOMICS AND FINANCE.....	8
Economic objectives and indicators	8
Economic levers	8
Forms of funding.....	9
3 KEY ACTORS.....	10
Departments of regional and local administrations	10
Other stakeholders	11
4 CAPACITY FOR PLANNING, DESIGN AND CONSTRUCTION.....	11
Training of designers and builders	11
Other measures for education and training	12
5 MARKET FOR PASSIVE BUILDINGS	12
6 SUCCESSFUL PRACTICES.....	12
7 PUBLICITY AND PUBLIC SUPPORT.....	14
8 SWOT ANALYSIS	15
9 ROADMAP	17

1 ENERGY AND BUILDING POLICY

National framework

The national policy in the area of energy efficiency in buildings is detailed in the concept for a national plan to increase the number of buildings with near zero (<http://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-efficiency/buildings/nearly-zero-energy-buildings>). Another document is the National Action Plan for Energy Efficiency 2014-2020, (http://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2014_neeap_bg_bulgaria.pdf), which sets national targets and policy measures to achieve them. Particularly important for this model of success are the measures set out in Section 3.2. "Energy efficiency in buildings", and in particular Appendix 2 'National Long-term program for mobilizing investments for the implementation of measures to improve the energy performance of buildings.' In Bulgaria the national NZEB definition of was adopted in early 2015 with a new Law on Energy Efficiency. The draft methodology for calculating the energy performance of buildings is available at <http://mrrb.government.bg/?controller=articles&id=6126>. Particular emphasis in national policies for the renovation of existing building stock is the National Programme for Energy Efficiency of Residential Buildings (<http://mrrb.government.bg/?controller=category&catid=117>).

The forthcoming final transposition of the EU Directive on Energy Performance of Buildings in national legislation will introduce requirements on energy performance as part of the construction norms and rules. The recommended introduction of building codes requiring a significant share of energy from renewable sources comes in accordance with Art. 13 of the Directive on RES.

Political will at the local level

Baseline

Gabrovo is a founder and longtime member of the Municipal Energy Efficiency Network EcoEnergy. With the support of the Center for Energy Efficiency EnEffect, the municipality participated in numerous demonstration projects supported by the GEF/UNDP, the European Commission and other international organizations. Some of the most famous and successful initiatives include the projects "Building Local Capacity for Promoting Energy Efficiency in Private and Public Buildings", through which a municipal EE Info Centre was established back in 2008; "Towards Class A Buildings" in the European campaign "Display", which provides information about the energy performance of public buildings; "MODEL: Energy management in municipalities" in which Gabrovo was awarded in 2 categories as "Best pilot municipality for 2008" in competition with 30 municipalities from 7 countries.

In 2013 Gabrovo joined the Covenant of Mayors - the most successful European initiative to support local sustainable energy development. Through this act, which reaffirmed the

municipality's determination to work towards the European 2020 objectives, the city developed its Sustainable Energy Action Plan (SEAP) in which the construction sector occupies a major position. The development of SEAP was supported by two European projects (NET-COM and Covenant CapaCITY), implemented in cooperation with EcoEnergy; Gabrovo also joined the project EuroPHit, through which the school "St. St. Cyril and Methodius" will be renovated to the EnerPHit standard. Now Gabrovo is a partner in the SPP Regions project, supporting sustainable public procurement practices in the building sector.

S u c c e s s M o d e l

Today Gabrovo municipality continues to execute a number of projects in the field of energy efficiency, demonstrating its commitment to an active policy in this area. Modern construction standards and economic conditions impose new standards and challenges, which are reflected in concrete initiatives of local authorities to improve energy efficiency in all areas, with special emphasis on the construction sector. And not only because of the energy savings that this approach can achieve; expected social benefits in terms of improved public services and quality of living are perhaps even more important for them. During the period 2008 - 2014, comprehensive measures to achieve energy efficiency in a number of buildings of the educational, social and cultural infrastructure were implemented. In order to further the sustainable management of energy measures, the city will seek opportunities to build a centralized system which allows remote monitoring of installations and centralized energy accounting.

The residential building stock is essential for the implementation of the policy for energy efficiency improvement, which currently allocates almost 40% of energy consumption. Gabrovo Municipality is committed to being an active partner of the owners and their associations in the preparation and participation in this process, which will allow the implement a set of measures to improve energy efficiency in multifamily buildings, using the opportunities provided by the National Programme for Energy Efficiency of Residential Buildings.

Local climate and sustainable energy policy

B a s e l i n e

Integrated plan for urban reconstruction and development (IPGVR)

Based on the target and problem analysis and in line with the leading European documents in the field of integrated urban planning, a new vision for the development of the city Gabrovo is created. The plan is strongly focused on environmental and energy issues and initiates a movement towards energy autonomy and optimal use of the local resources. The project included in this plan will be eligible for financing under the "Regions in Growth 2014-2020" Operational Programme. The plan is available (in Bulgarian) at the official website of the municipality at [www.gabrovo.bg/files/files/IPGVR_Resume\(1\).docx](http://www.gabrovo.bg/files/files/IPGVR_Resume(1).docx).

ИНТЕГРИРАН ПЛАН ЗА ГРАДСКО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ГРАД ГАБРОВО

Проект: BG 161P001 1-A-07-0030

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие, Държавния бюджет на Република България и Бюджетът на Община Габрово

Оперативна програма
"Регионално развитие" 2007-2013
www.basregio.eu
Инвестираме във Вашето бъдеще!

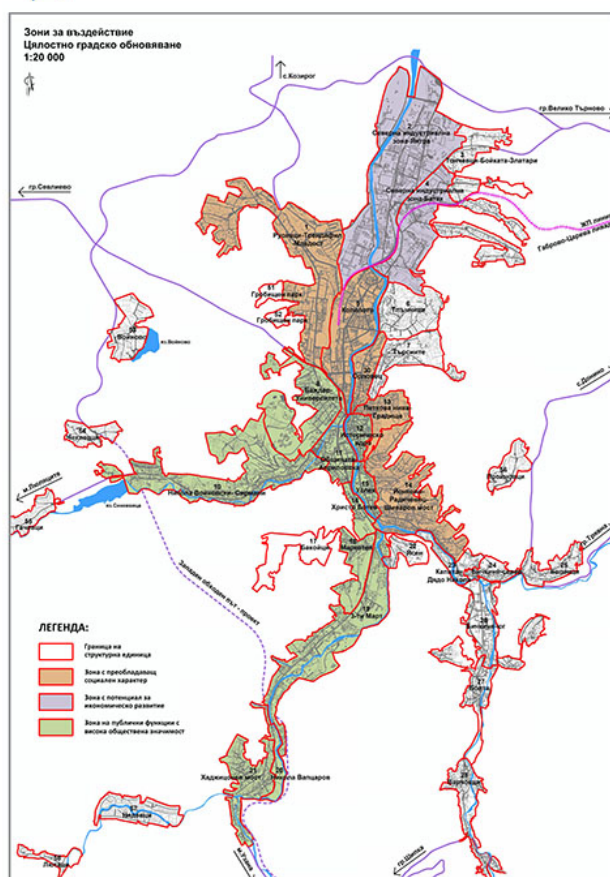
5 ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ГРАД ГАБРОВО

НАШЕТО ГАБРОВО ПРЕЗ 2020

- Г** рад - център на традиции и иновации
- А** нгажиран с висок стандарт на жизнената среда
- Б** лагоприятен за бизнес и инвестиции
- Р** азвиващ интелигентни и креативни идеи
- О** сигуряващ условия за пълноценна изява на личността
- В** ълнуващ с уникална култура и природа
- О** творен към хората

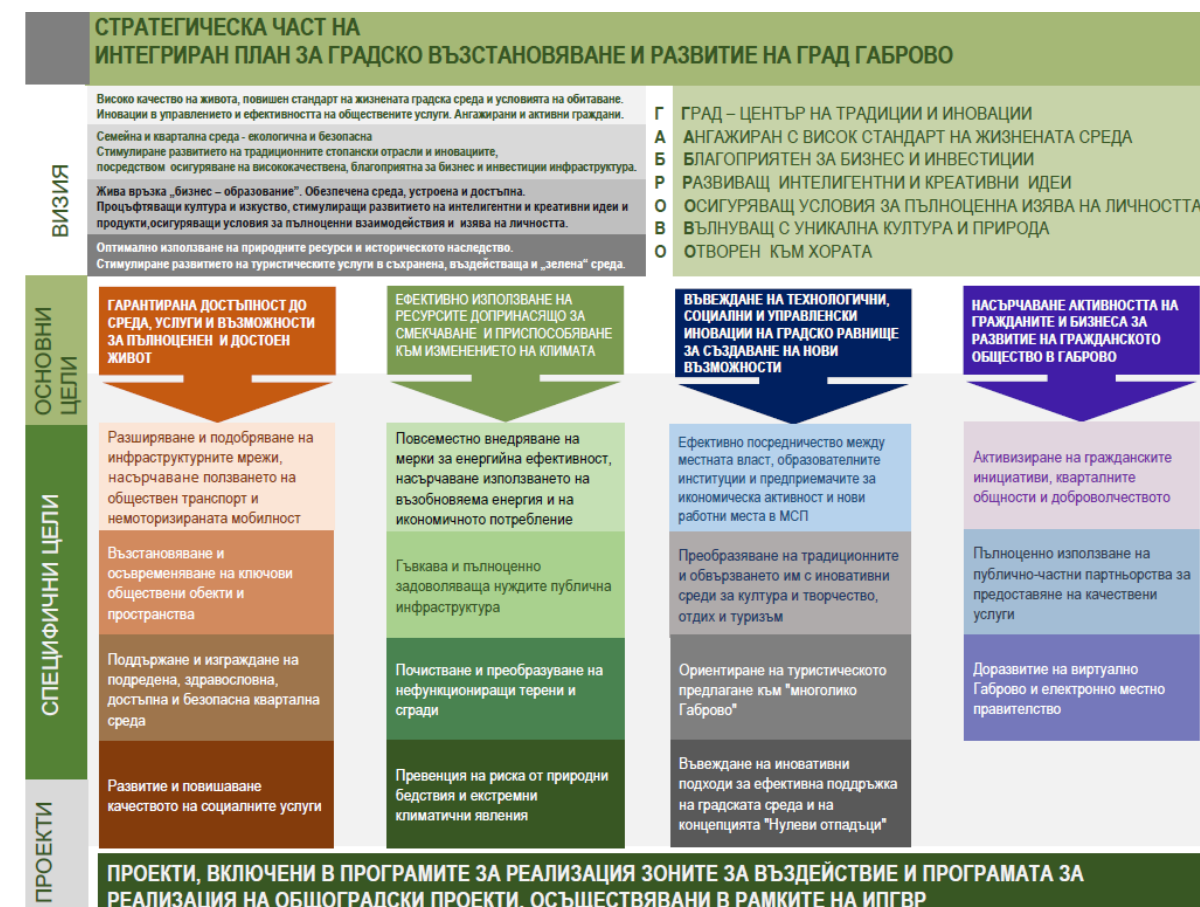

ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ - ЦЯЛОСТНО ГРАДСКО ОБНОВЯВАНЕ

№	Име	Население	Площ	Гъстота
		Брой	%	ка
1	Русовци - Трансферт - Младост	17287	30,5	159,4
2	Северна индустриална зона - Витоша	116	0,2	207,3
3	Топоници	899	1,5	89,3
4	Бойката - Златица	196	0,3	78,4
5	Северна индустриална зона - Белик	4530	8,0	86,5
6	Колелото	507	0,9	51,1
7	Търбище	1237	2,2	43,1
8	Бандар - Университета	3673	6,5	83,6
10	Никола Войковски - Сепаран	4142	7,3	131,8
11	Община - Априловска	2850	5,0	33,5
12	Историческо ядро	1587	2,8	16,7
13	Патова нива - Градци	533	0,9	29,7
14	Йонков - Радичев - Шибаров мост	3306	5,8	108,9
15	Успех	642	1,1	17,2
16	Христо Ботев	916	1,6	14,4
17	Бандици	125	0,2	39,1
18	Маркет	920	1,6	33,5
19	З-е Март	2256	4,0	109,4
20	Никола Вапцарев	157	0,3	16,0
21	Хаджидев мост	1071	1,9	49,3
22	Ясен	259	0,5	16,7
23	Капитан Дядо Никола	4	0,0	18,8
24	Винския - север	1034	1,8	14,3
25	Беленици	440	0,8	24,4
26	Винския - юг	2332	4,1	39,3
27	Ботва	637	1,1	51,6
28	Варовици	686	1,2	36,7
29	Елдар	445	0,8	29,4
30	Орловец	1996	3,5	24,2
Зона с преобладаващ социален характер		27644	409	291
Зона с потенциал за икономическо развитие				284
Зона на публични функции с висока обществена значимост				505
		Общ площ /ка/		
		1198		

Municipal Development Plan (MDP) of Gabrovo 2014-2020

The Municipal Development Plan of Gabrovo defines medium-term objectives and priorities for the development of the municipality, taking into account its specific characteristics and potential. The first step consists in defining a vision for development of the municipality by 2020. The second step is selecting strategic objectives, the achievement of which would lead to realization of the vision. It formulates priorities linked to the three strategic objectives. For each of the priorities, specific goals to achieve through the identified specific projects are defined.

Energy efficiency as a horizontal objective is enshrined in all three strategic objectives, but a particular focus on measures in this area is given in Strategic Objective 3: Achieving sustainable and balanced development and good management in the Municipality of Gabrovo, Priority 8: Conducting an active policy of Municipality Gabrovo in the area of sustainable energy and reducing the carbon footprint. Available at <http://gabrovo.bg/bg/page/365>.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ГАБРОВО 2014-2020 г.

Реализиране потенциала на местната икономика.

Постигане на социално сближаване чрез създаване на условия за развитие и реализация на човешкия капитал.

Устойчиво и балансирано развитие на територията.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ ОБЩНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ГАБРОВО 2014-2020 г.

Стимулиране на икономическия растеж и повишаване конкурентоспособността на бизнеса в община Габрово.

Постигане на социално развитие, сближаване и създаване на възможности за пълноценен и достоен начин на живот.

Постигане на устойчиво и балансирано развитие и добро управление в община Габрово.

ПРИОРИТЕТИ ОБЩНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ГАБРОВО 2014-2020 г.

1. Стимулиране развитието на иновациите и създаване на условия за партньорства.
2. Разширяване икономическия профил на община Габрово отрасли /технологични и продуктови иновации в традиционни и нови икономически дейности.
3. Подкрепа жизнеспособността и конкурентоспособността на МСП.

4. Развитие на човешкия капитал и насърчаване ученето през целия живот.
5. Повишаване качеството и доразвитие на социалната инфраструктура и разширяване достъпа до обществени услуги.
6. Осъвременяване, подобряване и разнообразяване на културната среда.

7. Подобряване на инфраструктурната свързаност в община Габрово и доразвитие на системите за опазване на околната среда на принципа на ресурсната ефективност.
8. Провеждане на активна политика от Община Габрово за устойчива енергия и намаляване на въглеродния отпечатък.
9. Обновяване и благоустройство на жизнената среда.
10. Опазване, възстановяване и поддържане на биологичното и ландшафтното разнообразие. Управление на риска от природни бедствия.
11. Поддържане на високо ниво на административния капацитет, въвеждане на иновации и въвеждане на гражданите в процеса на планиране и управление.

СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ОБЩНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ГАБРОВО 2014-2020 г.

- 1.1 Повишаване на знанието и информираността за развитие на иновациите с фокус върху приоритетните за икономиката на община Габрово отрасли /технологични и продуктови иновации в традиционни и нови производства, в селското стопанство, туризма и други сектори/.
- 1.2 Развитие на бизнес инфраструктурата и свързаните с нея мрежи с оглед стимулиране на иновациите с активното участие на ТУ Габрово в широк териториален обхват /на регионално, национално и наднационално ниво/.
- 2.1 Създаване на условия за привличане на инвестиции и промотиране възможностите и предимствата на община Габрово, като добро място за развитието на бизнеса.
- 2.2 Развитие на комплексен туристически продукт, като инструмент за устойчиво икономическо и социално развитие.
- 3.1 Насърчаване на предприемачеството и стимулиране на МСП в община Габрово, чрез прилагане на пакет от гъвкави местни стимули и мерки.
- 3.2 Подобряване на условията и базисната инфраструктура до и в производствените зони и терени на територията на община, в

- 4.1 Прилагане на ефективни мерки за квалификация и преквалификация на работната сила, и насърчаване ученето през целия живот, в съответствие с икономическия профил на Община Габрово и съобразно индицираните потребности на бизнеса.
- 4.2 Повишаване възможностите за професионална реализация на младежите, съвместно с училищата, ТУ Габрово и компетентни държавни органи и бизнеса.
- 5.1 Прилагане на комплексни мерки за интеграция на уязвимите групи чрез насърчаване приобщаването, подкрепа на социалното включване и намаляване на бедността в община Габрово.
- 5.2 Подобряване качеството на социалните услуги и услугите в здравеопазването и образованието /здравна профилактика, ефективна жилищна политика и образователна медиация/.
- 6.1 Подобряване състоянието на културната инфраструктура като предпоставка за развитие на съвременен културен продукт в община Габрово.
- 6.2 Обогатяване на културния продукт, подкрепа на творческите индустрии чрез прилагане на ефективен мениджмънт. Създаване и привличане на публики.

- 7.1 Развитие на транспортната инфраструктура и модернизация на обществен транспорт с цел повишаване на мобилността.
- 7.2 Подкрепа и създаване на условия за развитие на техническа и екологична инфраструктура в община Габрово.
- 8.1 Подобряване на материално-техническата база и внедряване на мерки за ЕЕ в публичната инфраструктура.
- 8.2 Въвеждане на екологични и ресурсно- ефективни подходи за утвърждаване на община Габрово като "зелена община".
- 8.3 Развитие на "зелена икономика" чрез повишаване на ЕЕ на производствени сгради и оборудване.
- 8.4 Повишаване енергийната ефективност и внедряване на БЕИ в жилищни сгради на територията на община Габрово.
- 9.1 Възстановяване, осъвременяване и социализиране на публични пространства (в т.ч. елементи на зелената система) и нефункциониращи обществени обекти на територията на община Габрово.
- 9.2 Поддържане и изграждане на привлекателна, достъпна и безопасна жизнена среда.
- 10.1 Опазване, възстановяване и поддържане на високото биологичното и ландшафтното разнообразие, характерно за община Габрово.
- 10.2 Изграждане имидж на община Габрово като "зелена община" чрез въвеждане на агроекологични практики и прилагане на концепцията за екосистемните услуги.

Sustainable Energy Action Plan on the Covenant of Mayors

The SEAP of Gabrovo is based on the two previously described planning documents – the Integrated plan for urban reconstruction and development and the Municipal Development Plan. The short-term and medium-term actions and long-term measures to be undertaken by Gabrovo municipality in order to reach the goal to reduce CO2 emissions by at least 20% by 2020 are set, based on the results of the baseline inventory of CO2 emissions from 2008 and trend to 2013.

The Success Model of Gabrovo is focused in the following priorities of the SEAP:

- Priority 2 "An active policy of Gabrovo Municipality for sustainable energy and reducing of the carbon footprint";
- Priority 3 "Renovation and development of the urban environment"
- Priority 4 "Maintaining a high level of administrative capacity, innovation and involvement of citizens in the process of planning and management".

Municipal Energy Programme

An essential tool for implementation of the municipal policy in the field of sustainable energy development, this programme implements the state policy on energy efficiency at local level to achieve the national indicative target by 2016, saving fuels and energy.

2 ECONOMICS AND FINANCE

Economic objectives and indicators

B a s e l i n e

The Municipality of Gabrovo has 16,099 buildings and 39,230 homes in its territory. A significant part of the buildings in the municipality, about 40%, is built before 1950. Just 9% of the buildings are built after 1990, which defined the municipal building stock as "aging".

Privately owned housing form the largest share of the residential building stock. The heating of the residential buildings is an acute problem for the city. Only 20% of homes have a heating installation, which enables the use of a common heating source. Central heating reaches a small number of neighborhoods. The most common sources for heating are electricity, oil, coal and wood.

S u c c e s s M o d e l

Taking into account the new policy on buildings, the municipality aims to contribute to the 20% increase in energy efficiency in buildings by 2020. Increased activities in the field of building renovation are expected to contribute to the recovery and growth in the construction sector, which is planned to reach the levels of 2008-2009. The energy costs in the occupied buildings - municipal property must be reduced by 40% by 2020, providing an optimal comfort of living at the same time. Energy costs of households should be reduced to below 10% of the income by 2020.

In the view of the expected implementation of real projects for new buildings and renovations in 'passive' standard, economic models to calculate the economic efficiency and profitability of such projects will be developed, in order to be used by future investors.

Economic levers

B a s e l i n e

Currently in Bulgaria there are several support schemes, programs and specialized financial tools to solve the problems of energy efficiency and heating with renewable energy in buildings, such as:

- "Energy renovation of Bulgarian homes" under Operational Program "Regional Development" 2007-2013
- National Programme for Energy Efficiency of Residential Buildings
- OP "Regions for Growth" 2014 - 2020
- OP "Innovation and Competitiveness" 2014-2020
- National Eco Trust Fund
- Bulgarian Energy Efficiency and Renewables Fund
- "Kozloduy" Fund

All incentive schemes, however, are directed only to the existing buildings. There is no specific scheme to support energy efficiency and renewable energy in new buildings.

S u c c e s s M o d e l

Public funds invested in energy efficiency measures should aim to attract significant private investment and achieve energy performance, more ambitious than the minimum level presupposed by state rules and regulations.

Following this principle, Gabrovo municipality will work to:

- Implementation of ambitious energy standards (EnerPHit / Passive House) in municipal sites;
- Achieving standard "Passive House" or "NZEB" in construction on land - municipal property;
- Achieving standard "EnerPHit" or Class A in renovations funded by operational programs;
- Support and attract innovative companies - producers and distributors of components, materials and technologies for low-energy construction.

Forms of funding

B a s e l i n e

Own funds: the possibility of obtaining funds for energy efficiency programs in the municipal budget are extremely limited.

Operational Programmes in the period 2007-2013: The main sources of investment in energy efficiency in the past period, as the municipality's own funds are used for co-financing of these projects.

Operational Programmes in the period 2014-2020: OP expected to be the main sources of investment in energy efficiency, co-financing of projects again will most often use municipality's own funds, but credit resources will be available, for example from the Bulgarian Energy Efficiency and Renewables Fund.

Bank loans: Several banking institutions have opened credit lines to finance energy efficiency projects.

Fund "Energy Efficiency and Renewable Energy Sources": Preferential loans for projects in energy efficiency and renewable provided with freetechnical and economic consultations.

National Trust Eco Fund

Private investors

Donors and sponsors

Success Model

Attracted and own funds

The municipality does not have a large volume of own funds to be used for the needs of energy efficiency. Therefore own funds are expected to be spent as for provision of co-financing of approved projects with a grant component requiring own financial participation.

Table: Estimated resources until 2020

Year	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BGN	1714284	5500000	6000000	5000000	5000000	3500000

The activities will be addressed primarily to the following programs:

- OP "Regions in Growth 2014-2020"
- OP "Competitiveness and Innovation"
- OP "Science and Education for Smart Growth"

Funds from other programs

- Program BG04 "Energy Efficiency and Renewable Energy"

Credit financing

Public-private partnership (PPP)

Energy performance contracts and ESCO schemes

3 KEY ACTORS

Departments of regional and local administrations

Baseline

Currently, the municipality of Gabrovo does not have a specialized department for energy management and the activities in this area are distributed among municipal specialists in various units and directorates. Many experts in the municipality have undergone courses on municipal energy planning. However, it is possible to make further improvements both in the administrative infrastructure for the execution of the functions of the Municipality in the field of energy

management, and in the training of experts in the field of passive buildings and NZEBs and installations for renewables.

S u c c e s s M o d e l

Establishing of a Coordinating Unit for the implementation of activities in energy management, which includes experts from the "Infrastructure and Environment" Direction and from the "Sustainable Development" Directions (in particular the Department "Projects and Economic Development"), and integrates specialists from other administrative structures (financial specialist, lawyer, specialist in public relations, etc.).

Other stakeholders

B a s e l i n e

Major stakeholders:

- Technical University - Gabrovo
- Professional high school for Construction and Architecture
- Regional branch of BCC
- Local construction companies
- Manufacturers and distributors of materials, components, technologies
- "District Heating Gabrovo" EAD
- "Citygas Bulgaria" EAD
- Energo-Pro Bulgaria
- Associations of condominiums

S u c c e s s M o d e l

For the accelerated deployment of passive houses and NZEBs, it is necessary to use the principle interest which all companies and professionals engaged in the construction sector have in increasing the volume and quality of the construction activities as a result of dedicated policies implemented at municipal level. Unfortunately, this interest is not yet sufficiently acknowledged and pursued by many SMEs and other business actors, so they should be distinguished as the main target group, and a number of measures related to communication and involvement of stakeholders should be initiated.

4 CAPACITY FOR PLANNING, DESIGN AND CONSTRUCTION

Training of designers and builders

B a s e l i n e

In Gabrovo region, no training courses for certified passive house designers conducted and there is no information for designers participating in such courses, with the exception of the courses conducted by EnEffect within the projects "PassREg" and "EuroPHit". There are no local certified designers of passive buildings.

Success Model

Support for training courses for local designers and specialists of construction companies (providing room and certified trainers through participation in international projects funding such measures); target scope - 20% of practicing planners until 2020. Exchange of experience with advanced regions from other European countries through the participation in international projects.

Other measures for education and training

Baseline

No specialized educational programs and initiatives in support of energy efficiency in buildings intended for strictly defined non-professional target groups have been conducted in the municipality.

Success Model

To promote the concept for energy autonomous municipality under the Municipal Development Programme and to support energy efficient construction and building renovation in particular, specialized training courses aimed at different target groups will be implemented on an annual basis.

5 MARKET FOR PASSIVE BUILDINGS

Baseline

Market for passive buildings in Bulgaria and in particular in Gabrovo practically does not exist. The main obstacles to the development of this market are scarce awareness of customers, insufficient preparedness of the designers, lack of confidence in the quality of the construction works, supposedly more expensive initial investment, lack of real examples of passive buildings, etc.

Success Model

The Technical University of Gabrovo can be a leader in building a market for passive buildings, through the formation of a circle of research and development units for the development and implementation of principally new materials, products and technologies suitable for the Passive House standard.

6 SUCCESSFUL PRACTICES

Baseline

Gabrovo Municipality is one of the leading municipalities in Bulgaria in the implementation of energy efficiency policies. As longtime chairman of the Municipal Energy Efficiency Network

EcoEnergy, Gabrovo repeatedly gives examples of initiating and implementing ambitious projects in buildings, street lighting and other areas. From 2012, Gabrovo is an associated partner in the preproject "Passive House Regions with Renewable Energies" (PassREg), under which the beacon project "Sun Kindergarten" was designed and certified.

Sun Kindergarten. Architect: SolAir Int. Ltd (www.solair-bg.eu)

„Sun“kindergarten is the first certified passive house in Bulgaria and the first and only public building designed and constructed to the Passive House standard. The project was initiated by Gabrovo municipality and Centre for Energy Efficiency EnEffect, as technical support was also received by the EcoEnergy Municipal Energy Efficiency Network.

The execution of this undertaking is a part of the "DIRECTIONS – Provision of social and educational consulting and integration in the communities" project under Grant Agreement with the Ministry of Labour and Social Policy through a loan from the European Bank for Reconstruction and Development. It is the flagship project of the municipality in the area of energy efficiency, celebrating the joining of Gabrovo the EU initiative Covenant of Mayors in 2013.

The concept of the project is to cover Energy Class "A" for net energy demand according to the Bulgarian and at the same time to follow the concept and comply with the Passive House standards. According to PHPP calculation, the building has an energy heating demand of 15,47 kWh/m²a. The comfort will be ensured by floor heating and highly efficient ventilation with heat recuperation. Solar panels with selective collectors will be used for hot water.

As the very first of its kind – and not only in the region of Gabrovo – „Sun“ daycare centre is drawing the attention of many professionals in the building sector in Bulgaria. The construction works were performed in close contact with the designers in order to avoid major mistakes in the execution. The process was followed closely by the municipal experts related to construction, engineering, architecture and city planning. Trainers from Technical University – Gabrovo and the local Vocational High School of Architecture and Construction took part in the train the trainer course conducted by Passive House Institute in the framework of PassREg project. A number of regional building forums, trainings and study visits were conducted along with other capacity building events related to energy efficiency in buildings. "Sun" kindergarten is also presented at the major national conferences and events with the participation of EnEffect and the Municipal Energy Efficiency Network EcoEnergy.

A glance into the Future: Step-by-step energy renovations

Following the experience and success of PassREg, Gabrovo also joined the project EuroPHit, through which the school "St. St. Cyril and Methodius" will be renovated to the EnerPHit standard considering the Step-by-step renovation approach.

S u c c e s s M o d e l

Improving the energy efficiency of municipal buildings

- Improving the comfort of living in public buildings and achieving of the statutory parameters for heating.
- Reducing of the energy consumption by 3 416,196 MWh per year.
- Reducing the budget expenses as a result of the energy savings achieved by BGN 1,237,690 per year.
- Reduction of CO2 emissions by about 2,176 tons annually.
- Longer life of the buildings and their installations and facilities.

7 PUBLICITY AND PUBLIC SUPPORT

S u c c e s s M o d e l

Communication strategy

The communication strategy of the Municipality of Gabrovo in the field of energy efficiency and renewable energy sources is related to the vision of the city as quickly advancing economic, tourist and cultural center with impressive natural and cultural resources, preserved social capital and

developed educational infrastructure. The communication programme is focused on the following priorities:

- 1) Public support for the activities of the Municipality in the field of efficient use of the available resources;
- 2) Dissemination of information to improve the quality of services provided by the municipality;
- 3) Establishing the vision of Gabrovo as a center of green development.

The Communication Plan for the first year of implementation of the Success Model of Gabrovo is correlated with the planned activities, as along with this it build a basis for sustainable management, implementation, monitoring and feedback during the whole programming period 2014-2020.

8 SWOT ANALYSIS

STRENGTHS	WEAKNESSES
1) A large number of projects implemented with the introduction of energy saving measures in public buildings from the educational, social and cultural infrastructure of the city of Gabrovo (24 buildings) 2) Accumulated real experience from the first certified "passive house" built in Bulgaria - "Sun" kindergarten 3) Effective energy efficiency policy of Gabrovo Municipality consistently pursued over the years 4) Well developed administrative and technical capacity of Gabrovo Municipality in the field of energy efficiency 5) Increasing interest of the community (citizens and businesses) to introduce energy-saving measures in public and private buildings 6) Experience gained by the contractors - construction companies, designers and inspection companies for execution of projects	Limited own financial resources of Gabrovo municipality to finance projects with implementation of energy saving measures Low quality of execution of works and used materials in construction Lack of awareness and adequate understanding of the community (citizens and businesses) the effect of the implementation of energy saving measures Insufficient capacity of businesses to prepare and submit projects to various donors for funding Lack of experience and lack of sufficient expertise in design circles for designing passive buildings Lack of facility management systems and operators in public buildings Need for greater financial resources for rehabilitation of buildings
OPPORTUNITIES	THREATS
Funds available under the operational programs and from other donors for the implementation of projects with energy saving measures National Program for Renovation of Multifamily Buildings	Demographic collapse in the municipality of Gabrovo Economic crisis Financial risks

Participation in international projects for exchanging experiences and sharing best practices in energy efficiency Presence of a large housing stock and public buildings with potential for implementation of energy saving measures Integration of RES installations in buildings Rising energy prices will lead to a shortening of the period of return on investment Use of external expertise in the design of buildings Introduction of green procurement	Poor quality of the construction materials input Poor performance of the buildings Inability to achieve planned savings Unwillingness of the community to participate in the process
---	--

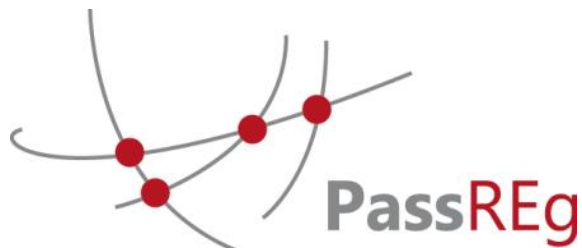
9 ROADMAP

KEY activities	Impact area /EE, RES or else/	Instrument /financial, regulatory, etc/	Origin of financing /local, state, European or else/	Responsible authority	Executiob [year of start and finalization]	
					start	end
Municipal buildings						
Implementation of energy efficiency measures with passive nature in municipal buildings, including reconstruction, repair, modernization, equipment, construction of accessible environment, implementation of energy saving measures, adjusting for renewable energy and / or micro cogeneration.	EE, RES	Financial (Regions in Growth OP 2014-2020, Financial Mechanism of EEA, National Eco Trust Fund, Innovations and Competitiveness OP, etc.)	EU/state, ERDF, Financial Mechanism of EEA, National Eco Trust Fund, etc.	Gabrovo municipality, Coordination unit, designers, contractors	2016	2018
Residential buildings						
Audits for energy efficiency and structural audits of existing buildings, constructive repairs to strengthen multi-family residential buildings, implementation of energy efficiency measures, commissioning of installations for the production of renewable energy.	EE, RES	Financial (National programme for renovations, Regions in Growth OP 2014-2020, etc.)	EU/state, ERDF, national budget, etc	Gabrovo municipality, inhabitants, designers, contractors	2015	2020
Effective management						
Effective management and planning through maintenance of high administrative and technical capacity. Implementation of facility management systems. Trainings and information campaigns to increase the professional competence of employees in the municipal administration, planners, potential contractors and citizens.	EE, RES	Municipal Development Plan, SEAP, Energy Efficiency Act EU/national/own financing	EU/state/local	Gabrovo municipality, Coordination unit, designers, contractors	2015	2020
Support to active participation of civil society and business community						
Encouraging active participation of citizens and businesses in making decisions regarding policy for sustainable energy of Gabrovo in the direction of low-energy buildings.	EE, RES	Municipal Development Plan, SEAP, Energy Efficiency Act EU/national/own financing	EU/state/local	Gabrovo municipality, civil society, business actors	2015	2020

KEY ACTIVITIES	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Implementation of energy efficiency measures with passive nature in municipal buildings, including reconstruction, repair, modernization, equipment, construction of accessible environment, implementation of energy saving measures, adjusting for renewable energy and / or micro cogeneration.						
Audits for energy efficiency and structural audits of existing buildings, constructive repairs to strengthen multi-family residential buildings, implementation of energy efficiency measures, commissioning of installations for the production of renewable energy.						
Effective management and planning through maintenance of high administrative and technical capacity. Implementation of facility management systems. Trainings and information campaigns to increase the professional competence of employees in the municipal administration, planners, potential contractors and citizens.						
Encouraging active participation of citizens and businesses in making decisions regarding policy for sustainable energy of Gabrovo in the direction of low-energy buildings.						

Co-funded by the Intelligent Energy Europe
Programme of the European Union

IEE PassREg

РЕГИОНИ НА ПАСИВНАТА СГРАДА И ВЪЗОБНОВЯЕМАТА ЕНЕРГИЯ

Модел на успеха на Община Габрово

Разработено от Община Габрово с подкрепата на Парашкевова Консулт ЕООД

По структура на ЕнЕфект

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ

ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ЕНЕРГИЯТА И СГРАДИТЕ

Национална рамка

Политическа воля на местно равнище

Местна политика за климата и устойчивата енергия

Инструментариум на местната политика за енергийна ефективност в сградите

ИКОНОМИКА И ФИНАНСИРАНЕ

Икономически цели и индикатори

Икономически лостове

Форми на финансиране

ОСНОВНИ УЧАСТНИЦИ

Структури на регионалните и местните власти

Други заинтересовани участници

КАПАЦИТЕТ ЗА ПЛАНИРАНЕ, ПРОЕКТИРАНЕ И СТРОИТЕЛСТВО

Обучение на местната администрация

Обучение на проектантите и строители

Други мерки за образование и обучение

ПАЗАР ЗА ПАСИВНИ СГРАДИ

УСПЕШНИ ПРАКТИКИ

ПУБЛИЧНОСТ И ОБЩЕСТВЕНА ПОДКРЕПА

Комуникационна стратегия

Комуникационен план

Комуникационни дейности в рамките на проекта

КОНТРОЛ НА КАЧЕСТВОТО

ПЪТНА КАРТА

SWOT анализ

Пътна карта

Приложения

ВЪВЕДЕНИЕ

Моделът на успеха представлява описание на условията, документите и действията, които биха осигурили ускорено внедряване на “сгради с близко до нулево нетно потребление на енергия” (“пасивни сгради”) на цялата територия на общината. За тази цел той се съпровожда от ясно определени измерими **крайни и междинни и цели** и срокове за тяхното постигане, които се представят чрез **Пътна карта** (План график). В нея се описват последователните действия за изграждането на Модела на успеха и сроковете за тяхното осъществяване.

Отделните елементи на Модела на успеха се описват в **два хоризонта** – днешно (изходно) състояние и бъдещо състояние. Чрез описанието на днешното (изходното) състояние на политиките и практиките се представят досега постигнатите резултати. Описанието на бъдещи политики и инструменти очертава средствата, чрез които може да се постигнат предварително определените цели на проекта, а в по-широк план и на европейската и националната политика за климата и енергийната ефективност в сградите:

От 2019 / 2021 г. новите сгради да се проектират и изграждат според стандарта “сграда с близко до нулево нетно потребление на енергия”.

Описанието на изходното състояние трябва е максимално сбито, а представянето на новите политики и инструменти - достатъчно **подробно обяснено и аргументирано**. Ако при описанието на изходното състояние по някои от предварително отбелязаните точки не може да се посочи конкретна дейност, това трябва да се заяви, за да стане ясно откъде започва да се осъществява новият Модел на успеха на съответния регион (община).

При описанието на изходното състояние може да се използва изготвеното вече кратко представяне, съставено на основата на предварително разпространен **модел** за структура и съдържание.

При усъвършенстването на съществуващи Модели на успеха и при съставянето на нови за регионите, участващи в проекта PassREg се препоръчва активно да си използва опитът на предварително избраните **пилотни региони-модели (front runners)**, чиито Модели на успеха са подробно описани и предоставени за информация на всички партньори в проекта.

Забележка:

В термините “сгради с почти нулево потребление на енергия” и “пасивни сгради”, използвани в този текст се влага едно и също значение. Проект PassREg има за цел да утвърди стандарта “пасивна къща” като основа на дефинициите за “сгради с почти нулево потребление на енергия”, които се разработват и предстои да се приемат във всяка страна от Европейския съюз.

1

ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ЕНЕРГИЯТА И СГРАДИТЕ

Този раздел има за цел да представи местната дългосрочна политика в областта на енергийната ефективност в сградите и използвания политически инструментариум за нейното формиране и осъществяване. На тази основа се откроява отношението към новия стандарт “сгради с близко до нулево нетно потребление на енергия”, като местните политически цели и стандарти се съпоставят с възприетата национална рамка.

Национална рамка

Националната политика в областта на енергийната ефективност в сградите е детайлно описана в концепцията за **Национален план за увеличаване броя на сградите с близко до нулево потребление**, налична на адрес <http://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-efficiency/buildings/nearly-zero-energy-buildings>. Друг документ, публикуван в уебсайта на ГД „Енергетика” на ЕК, е **Националният план за действие за енергийна ефективност 2014-2020 г.** (http://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2014_neeap_bg_bulgaria.pdf), който залага националните цели в областта и политическите мерки за тяхното постигане. Особено важни за настоящия модел на успеха са мерките, заложиени в Секция 3.2. „Енергийна ефективност на сградите”, и особено Приложение 2 „Национална дългосрочна програма за мобилизиране на инвестиции за изпълнение на мерки за подобряване на енергийните характеристики на сградите”. В България определението за “сгради с близко до нулево нетно потребление на енергия” беше прието в началото на 2015 г. с новия Закон за енергийната ефективност, но методите за изчисление на енергийните характеристики на сградите продължават да предизвикват оживени дискусии сред заинтересуваните професионални общности. Проектът за тази методика – „Проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност, топлосъхранение и икономия на енергия в сгради” е наличен на адрес

<http://mrrb.government.bg/?controller=articles&id=6126>. Особен акцент в националните политики за обновяване на съществуващите сградни фондове е Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (<http://mrrb.government.bg/?controller=category&catid=117>), която обаче не поставя изисквания за енергийна ефективност, по-високи от минималните за страната. Програмата се администрира от местните власти в България под методическото ръководство на МРРБ, като условията за одобрението на проектите се определят от Министерството.

Според скорошен анализ на ЦЕЕ ЕнЕфект, първото условие за налагането на сградите с почти нулево потребление на енергия като стандартна практика на проектиране и строителство е постепенното повишаване на изискванията за енергийни характеристики на сградите, както и системното им привеждане в действие и надзор за гарантиране стриктното им изпълнение. Предстоящото окончателно транспониране на Директивата на ЕС за енергийните характеристики на сградите в националното законодателство ще въведе изискванията относно енергийните характеристики като част от строителните норми и правила. Необходимо е също така Директивата на ЕС за енергийни характеристики на сградите да свърже изискванията за енергийни характеристики на сградите с потреблението на първична енергия, за да се постигне по-точна картина за качеството на енергията и свързаните с това емисии на CO₂. Това означава, че първата мярка, която трябва да бъде изпълнена, е намаляване, колкото е възможно повече на потреблението на енергия/полезния енергиен товар на сградите.

Освен това, Директивата на ЕС за енергийните характеристики на сградите изисква задоволяване на останалия полезен енергиен товар/нужди на сградата от произведена на място енергия от ВЕИ, произведена на обекта или в близост до него. Това е в унисон с актуалните практики за строителство на ниско енергийни сгради, като например сградите по стандарта за “Пасивна къща”, който налага лимит от 15 kWh/m²/год. за потреблението на енергия за отопление, преди всичко защото това е максималният енергиен товар, който може да бъде осигурен от термопомпа.

Сградите с почти нулево потребление на енергия не могат да бъдат оценени и изпълнени като сума от техните сградни компоненти и оборудване. Най-ниско енергийните сгради трябва да бъдат проектирани на базата на цялостен подход, за да бъде сведена до минимум разликата между енергийните резултати по преценка и реалните, и общите инвестиции, както и оперативни разходи на сградата. Препоръчва се въвеждането в строителните правилници на изискване за дял на енергията от ВЕИ. Всички това е в съответствие с чл. 13 на Директивата относно ВЕИ. Изпълнението на сгради с почти нулево потребление на енергия ще допринесе положително за изпълнението на политиките, както за сградите, така и за енергията от ВЕИ, и по този начин ще спомогне за постигане на индикативните цели на ЕС относно климата и енергията.

Поради голямото им потребление на енергия на сградите се дължи голям дял от емисиите на CO₂. В своите политики за намаляване на въглеродните емисии ЕС въведе задължителната индикативна цел 20% до 2020 г. и амбициозната цел за намаляване на тези емисии с 80-90% до 2050 г. Тъй като въглеродните емисии от сградите и съответното потребление на енергия от тях ще подлежат на намаление, а делът на енергията от ВЕИ ще се увеличава, се препоръчва въвеждането в строителните правилници на допълнително изискване (дори и да е индикативно в самото начало) относно производни емисии на CO₂. Така например, в Ирландия бяха въведени минимални изисквания, както за потреблението на енергия, така и за емисиите на CO₂. Във Великобритания изискванията относно характеристиките на сградите се отнасят само до емисиите на CO₂. Според Директивата на ЕС за енергийните характеристики на сградите сертификатите за енергийни характеристики трябва да посочват, както потреблението на енергия, така и емисиите на CO₂ от сградите. Следователно въвеждането на пределна стойност за емисиите на CO₂ от сградите ще осигури не само съответствие и интегриране на изискванията относно климата, енергията и сградите, но освен това ще гарантира и устойчиво развитие на сградния сектор.

Модел на успеха

По-нататъшни стъпки за подобряване на строителните правилници в България

Текущо състояние	▪ Изисквания за U-стойностите за отделни сградни компоненти. Енергийните характеристики за всяка нова сграда се изчисляват с предписаната по закон референтна U-стойност. ▪ Предписаните изисквания и изчислените енергийни характеристики са задължителни за издаване на сертификатите за строителство и предаване в експлоатация на една сграда. • Няма изисквания за задължително използване на енергия от ВЕИ в новите сгради. В Закона за енергийната ефективност обаче се споменава, че използването на енергия от ВЕИ трябва да се разглежда като възможен вариант по време на етап "Проектиране".
Пропуски, имащи известно отношение към изпълнението на сграда с почти нулево потребление на енергия	• Строителните правилници не предвиждат минимални изисквания за енергийните характеристики по отношение на потреблението на първична енергия и по типове сгради. Енергийните характеристики трябва да бъдат изчислявани поотделно за всеки отделен случай и да се базират на предписаната по закон U-стойност за компонентите. • Няма задължително изискване относно някакъв размер на емисиите на CO₂. • Няма конкретни изисквания относно използването на енергия от ВЕИ в сградите.
Какво може да се направи, за да се постигне	• За да се осигури преход към изграждането на сгради с почти нулево потребление на енергия, в бъдеще е необходимо усъвършенстване на правилника. Промените трябва да засягат структурата на правилника и неговото равнище на амбициозност.

изпълнение на сгради с почти нулево потребление на енергия?	- Структурата трябва да бъде адаптирана в смисъл на ясно формулирани задължения по типове сгради относно потреблението на първична енергия /емисиите на CO₂ и използването на енергия от ВЕИ. - Свързаното с амбициозността равнище трябва да се затяга с времето.
Междинни стъпки	- Пристъпване към постепенно повишаване на свързаните с енергията изисквания към сградите: - повишаване на изискванията към сградната обвивка (например Енергиен клас А да стане задължителен за нови сгради); - намаляване на максималното потребление на първична енергия; - Промяна на структурата на правилника: - определяне на лимит за потреблението на първична енергия и емисиите на CO₂; - въвеждане на задължителен дял за енергията от ВЕИ.

Местна политика за климата и устойчивата енергия/ Политическа воля на местно равнище

И з х о д н о с ъ с т о я н и е

Община Габрово е съосновател и дългогодишен член на сдружението Общинска мрежа за енергийна ефективност /ОМЕЕ/ "Еко Енергия". С подкрепата на ЦЕЕ „ЕнЕфект”- София с партньор ОМЕЕ, участва в изпълнението на следните проекти:

- "Изграждане на знания и умения за повишаване на ЕЕ в частни и обществени сгради", финансиран от ГЕФ/ПРООН/. За целта през октомври 2008 г. беше открит Информационен център по енергийна ефективност. В него се дават информация и рекламни материали по различни теми, свързани с ефективното използване на енергията и опазване на околната среда. На сайта на Община Габрово има посочен електронен адрес ee-infocenter@gabrovo.bg.

- "Към клас А" в Европейска кампания "Дисплей", която представя информация за енергийната характеристика на сградата и емисиите на CO₂, свързани с енергопотреблението са изготвени плакати и част от тях са поставени в общинските сгради.

- „Управление на енергията в общините “Модел”, с подкрепата на асоциацията на европейски местни власти за насърчаване на устойчивата общинска енергийна политика Енержи-Сите. Община Габрово е една от седемте пилотни общини в България.

През февруари 2009 г. Община Габрово е наградена за „Най-добра пилотна община за 2008 година” за цялостна отлична работа в двете категории: „Най-добро общинско

звено за управление на енергията” и „Най-добри общински дни на интелигентна енергия”, за постигнати успехи в съревнование с още 30 общини от 7 държави.

През 2013 г. с Решение No.129/25.07.2013 г. на Общински Съвет - Габрово Община Габрово се присъедини към Споразумението на кметовете – най-широкообхватната европейска инициатива в подкрепа на устойчивото енергийно развитие. С този си акт, освен че демонстрира своята решимост да работи за постигането и нахвърлянето на европейските цели в областта на енергията и климата, Общината се задължи да приеме План за действия за устойчива енергия, в който дейностите по отношение на сградите ще заемат водещо място.

Във връзка с присъединяването на Община Габрово към Споразумението на кметовете Община Габрово разработи “План за действие за устойчиво енергийно развитие на Община Габрово” (ПДУЕР), приет с Решение No.59/26.03.2015 г. на Общински Съвет - Габрово

Планът е изготвен въз основа на Общински план за развитие на община Габрово 2014 – 2020 и Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр. Габрово до 2020 г.

Краткосрочните и средносрочни дейности, както и дългосрочните мерки, които Община Габрово трябва да предприеме, за да достигне целта за намаление на емисиите на CO₂ с най-малко 20% до 2020 г. са определени на база резултатите от базовата инвентаризацията на емисиите на CO₂ за 2008 година и тенденцията към 2013 година.

До 2015 г. Кметът на Община Габрово бе заместник-председател на OMEE ЕкоЕнергия, като от тази година вече е председател на мрежата. Общината участва активно в проектите на ЕкоЕнергия NET-COM и Covenant CaraCITY. В рамките на проект PassREg на ЕнЕфект общински експерти и ръководители взеха участие в международни семинари, а Общината получи съдействие за строителството на новото крило на детска градина „Слънце” – първата обществена сграда в България, сертифицирана по стандарт „Пасивна къща”. Като следствие от този проект, Община Габрово се включи и в проект EuroPHit, в рамките на който сградата на училище „Св. св. Кирил и Методий” ще бъде обновена до стандарт EnerPHit по метода „стъпка по стъпка”. През 2015 г., отново в сътрудничество с OMEE ЕкоЕнергия, Община Габрово започна своето участие в проект „Региони на устойчивите обществени поръчки” по програма Хоризонт 2020, който също ще спомогне за ускореното навлизане на нискоенергийните сгради в обществения сектор.

Модел на успеха

Община Габрово продължава да реализира редица пилотни проекти в сферата на енергийната ефективност, с което демонстрира своята ангажираност за провеждане на активна политика в тази сфера. Съвременните норми в строителството, икономическата конюнктура и нормативната база налагат нови стандарти и предизвикателства, които следва да намерят отражение в конкретни инициативи на местната власт с оглед повишаване на енергийната ефективност във всички сфери - изготвяне на стратегия и план за действие за подобряване на енергийната ефективност и намаляване на енергийната зависимост чрез използване на алтернативни и/или възобновяеми източници на енергия (обвързаност с ИПГВР и от други програмни документи от местни и национално значение - Националната стратегия за енергийна ефективност, Националната жилищна стратегия, Закон за енергийна ефективност).

През периода 2008 – 2014 г. бяха изпълнени комплексни мерки за постигане на енергийна ефективност в редица сгради от образователната, социалната и културната инфраструктура. С оглед последващо устойчиво управление на енергийните мерки ще се търси възможност за изграждане на централизирана система, която да позволява дистанционен мониторинг на състоянието на инсталациите и централизирано енергийно счетоводство (данните на място се събират от локален контролер и се изпращат по комуникационен канал (GPRS например) в централна база от данни в Общината).

От съществено значение за реализирането на политики за енергийната ефективност е подобряване състоянието на жилищния фонд, който към момента разпределя почти 40% от енергопотреблението. Община Габрово се ангажира да бъде активен партньор на собствениците и техните сдружения в подготовката и участието им в този процес, който ще позволи да се изпълнят комплекс от мерки за повишаване на енергийната ефективност в многофамилните жилищни сгради (предимно с финансовата подкрепа на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради и ОП Региони в растеж 2014-2020 г.).

Инструментариум на местната политика за енергийна ефективност в сградите

И з х о д н о с ъ с т о я н и е

Интегриран план за градско възстановяване и развитие

Интегрираният план за градско възстановяване и развитие е изработен в съответствие с План – Програмата - неразделна част от Договор №BG161PO001/1.4-07/2010/031-U-07 за „РАЗРАБОТВАНЕ И ОЦЕНКИ НА ИНТЕГРИРАН ПЛАН ЗА ГРАДСКО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ (ИПГВР) НА ГР. ГАБРОВО”, ОБОСОБЕНА ПОЗИЦИЯ № 1 - „РАЗРАБОТВАНЕ НА ИПГВР НА ГР. ГАБРОВО” и съгласно с Методическите насоки (МН) за разработване и прилагане на интегрирани планове за градско възстановяване и

развитие, разработени от Министерството на регионалното развитие и благоустройството.

Интегрираният план за градско възстановяване и развитие съдържа:

- 1 Изготвен целеви и проблемен анализ на настоящата ситуация съгласно т.1.4.2.2. от „Методическите насоки за разработване и прилагане на ИПГВР”.
- 2 Формулирана и одобрена визия за развитие на гр. Габрово до 2020 г. Организирано и провеждано обществено обсъждане.
- 3 Определени и одобрени зони за въздействие.
- 4 Изработени проекти за изменения (актуализации) на подробни устройствени планове в зоните на въздействие, включени в ИПГВР.
- 5 Изготвена стратегическата част на ИПГВР.
- 5.1 Формулирана обща и специфични цели.
- 5.2 Идентифицирани потенциални инвеститори, партньори и други заинтересованите страни.
- 5.3 Идентифицирани реални проекти и проектни идеи с обществено участие посредством организирани кръгли маси.
- 6 Изготвен план-график за изпълнение и програма за реализация (бизнес-план), бюджет и индикатори за наблюдение и оценка на ИПГВР.
- 6.1 Изготвяна матрица – бюджет на индикативния списък на проектите и дейностите.
- 6.2 Изготвени програми за реализация във всяка от определените зони за въздействие в ИПГВР.
- 6.3 Разработен механизъм за организация и управление на ИПГВР.
- 6.4 Разработена система от индикатори за оценка и наблюдение на ИПГВР.
- 7 Разработени предпроектни проучвания на проекти, включени в ИПГВР.

Отделните фази на изработване на ИПГВР са обвързани от една цялостна методическа рамка за проучване, обсъждане, вземане на решения и последващо наблюдение на изпълнението. Това гарантира последователност и взаимносвързаност на всички дейности за изработването на плана. При изготвянето на анализа по основните направления се интегрираха критериите за избор на зоните за въздействие, описани в МН. Проучени са стратегическите и оперативни документи, имащи отношение към град Габрово. Направено е извлечение от анализите и прогнозите от Общинския план за развитие на град Габрово 2005-2013 (ОПР 2005 – 2013), Междинната оценка на ОПР 2005-2013 и актуализацията на Общия градоустройствен план и Програмата–задание за градоустройствено развитие и подробно градоустройствено планиране от 1994г. Всички анализи и предложения са съобразени с целите и стратегическите насоки на „Стратегия Европа 2020”.

Целевият и проблемен анализ, като първи етап от изработването на Интегрирания план за градско възстановяване и развитие на град Габрово, се подчинява на общите дейности по разработването, приемането и изпълнението на същия, определени в Методическите насоки (МН). Анализът идентифицира силните и слабите страни на град Габрово и очерта

неизползваните ресурси и потенциали, възможностите и заплахите пред развитието на град Габрово.

На базата на Целевия и проблем анализ и в съответствие с водещите европейски документи в областта на интегрираното градско планиране се избира Визията за развитие на град Габрово.

ИНТЕГРИРАН ПЛАН ЗА ГРАДСКО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ГРАД ГАБРОВО

Проект: BG 161P001 1-A-07-0030

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие, Държавния бюджет на Република България и Бюджетът на Община Габрово

Оперативна програма
"Регионално развитие" 2007-2013
www.bgregio.eu
Инвестираме във Вашето бъдеще!

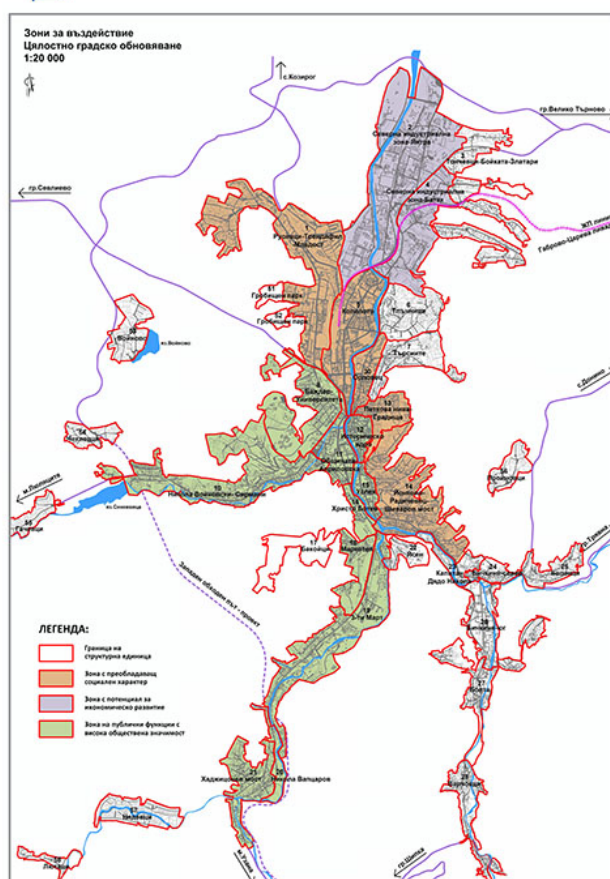
5 ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ГРАД ГАБРОВО

НАШЕТО ГАБРОВО ПРЕЗ 2020

- Г** рад - център на традиции и иновации
- А** нгажиран с висок стандарт на жизнената среда
- Б** лагоприятен за бизнес и инвестиции
- Р** азвиващ интелигентни и креативни идеи
- О** сигуряващ условия за пълноценна изява на личността
- В** ълнуващ с уникална култура и природа
- О** творен към хората

ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ - ЦЯЛОСТНО ГРАДСКО ОБНОВЯВАНЕ

№	Име	Население брой	%	Площ ха	Гъстота чел/ха
1	Русови - Трансфит - Младост	17287	30,5	159,4	108,5
2	Северна индустриална зона - Битля	116	0,2	207,3	0,6
3	Топчовица	889	1,5	89,3	9,6
4	Северна индустриална зона - Битля	196	0,3	76,4	2,4
5	Колелото	4530	8,0	86,5	52,4
6	Тлъпчаци	507	0,9	51,1	9,9
7	Търбите	1237	2,2	43,1	28,7
8	Бондар - Университета	3673	6,5	83,6	44,0
10	Никола Войновски - Сивалии	4142	7,3	131,8	31,4
11	Общината - Априловска	2850	5,0	33,5	85,1
12	Историческо ядро	1597	2,8	16,7	95,7
13	Паткова нива - Градски	533	0,9	29,7	17,9
14	Йонково - Радичевци - Шипово мост	3308	5,8	108,9	30,4
15	Успех	642	1,1	17,2	37,3
16	Христо Ботев	916	1,6	14,4	63,5
17	Бондари	125	0,2	37,1	3,4
18	Монотек	920	1,6	33,5	27,5
19	3-и Март	2256	4,0	109,4	20,6
20	Никола Вапцаров	157	0,3	16,0	9,8
21	Хаджидимев мост	1071	1,9	49,3	21,7
22	Ясен	259	0,5	16,7	15,5
23	Капитан Дядо Никола	4	0,0	18,8	0,2
24	Биница - север	1034	1,8	14,3	72,4
25	Беленица	440	0,8	24,4	18,0
26	Биница - юг	2332	4,1	39,3	55,3
27	Ботпа	637	1,1	51,6	12,3
28	Варновци	686	1,2	36,7	18,7
29	Елчари	445	0,8	29,4	15,1
30	Орловец	1998	3,5	24,2	82,1
Зона с преобладаващ социален характер		27644		409	291
Зона с потенциал за икономическо развитие					284
Зона на публични функции с висока обществена значимост					505
		Общ площ /ха/		1198	

ОБЩИНА ГАБРОВО

Планът за развитие и съдействие в развитието на града - "Градска визия" е изготвен в съответствие с действащото законодателство на Република България. Проектът е финансиран от Европейския фонд за регионално развитие, Държавния бюджет на Република България и Бюджетът на Община Габрово. Проектът е финансиран от Европейския фонд за регионално развитие, Държавния бюджет на Република България и Бюджетът на Община Габрово.

Гражданско дружество по ЗЗД "Градска визия"

БЕОБЩЕСТВОТО ЗА ГРАДСКО ОБНОВЯВАНЕ

Асоцииран изготвител на документи

microanalitics

Общински план за развитие на Община Габрово 2014-2020

Общинският план за развитие на община Габрово е разработен за 7-годишен период на действие – от 2014 година до 2020 година. С него се определят средносрочните цели и приоритети за развитие на община Габрово, при отчитане на специфичните характеристики и потенциал на общината. Едновременно с това са взети предвид и стратегическите насоки за разработване на целите и приоритетите на общинските планове за развитие, съдържащи се в Областна стратегия за развитие на област Габрово за периода до 2020 г.

Общинският план за развитие на община Габрово е съобразен с нормативните изисквания в областта на регионалното развитие и със специфичните условия, ред и изисквания за прилагане на нормативните документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, опазването на околната среда, кадастъра и имотния регистър за територията на общината.

Планът е изготвен съгласно насоките за разработване на съдържанието на общински план, подробно описани в Методическите указания, одобрени със Заповед № РД-02-14-2402/22.11.2011 г. на Министъра на регионалното развитие.

Общинският план за развитие отговаря на изискванията, залежали в стратегическите насоки и законодателството на ЕС в областта на регионалната политика, като съответства и на Националната стратегия за регионално развитие на Р България (2012-2022), Регионалният план за развитие на Северен Централен район (2014-2020) и Областната стратегия за развитие на област Габрово (2014-2020).

Общинският план за развитие на община Габрово 2014-2020 година отразява общия европейски контекст на политиката за балансирано и устойчиво развитие на регионите и местните общности в ЕС. Най-общо, стратегическите цели на тази политика са насочени към намаляване на икономическите, социалните и териториалните неравновесия и подобряване на жизнения стандарт. Освен по отношение хармонизацията на целите и приоритетите в контекста на регионалната политика на ЕС, връзка е намерена и по отношение на методите за управление, наблюдение и оценка в процеса на разработване и изпълнение на общинския план за развитие. В този процес са използвани утвърдените в европейската практика инструменти за определяне на физически и финансови индикатори за отчитане на постигнатите резултати и въздействие от прилагането на мерките и проектите в рамките на общинския план за развитие. Ефективно се използват формите за предоставяне на информация и публичност относно разработването, приемането и изпълнението на плана, както и за стимулиране на активното включване на широк кръг партньори в областта на интегрираното устойчиво местно развитие.

Стратегическата част на Общинския план за развитие на община Габрово (ОПР Габрово) обхваща формулирането на визията за развитие на общината до 2020 г., стратегическите цели, приоритетите и техните специфични цели. При формулиране на целите и приоритетите за развитие за периода 2014-2020 г. е използван утвърден алгоритъм.

Първата стъпка се състои в определяне на Визия за развитие община Габрово до 2020 г. Втората стъпка е избор на стратегически цели, постигането на които ще доведат до реализирането на Визията. Следва формулиране на приоритети, адресирани и йерархично обвързани със стратегическите цели. За всеки от приоритетите са определени специфични цели, за постигането на които са идентифицирани конкретни проекти.

Стратегическата част на Общинския план за развитие на община Габрово е разработена и ще бъде прилагана като част от общата система за стратегическо планиране и програмиране на регионалното развитие, установена в рамките на националната политика за регионално развитие. Стратегическата част на ОПР е съобразена с Областната стратегия на област Габрово 2014-2020, Регионалният план за развитие на Северен централен район 2014-2020, Националната стратегия за регионално развитие, Националната концепция за пространствено развитие и със стратегията Европа 2020. и се доразвива и обогатява от съответните компоненти на тази част от ИПГВР на гр. Габрово.

Визия

ОБЩИНА ГАБРОВО – ЗЕЛЕНА И ИНОВАТИВНА, ОТВОРЕНА КЪМ ХОРАТА, С БЛАГОПРИЯТНА СРЕДА ЗА БИЗНЕС И ИНВЕСТИЦИИ.

Стратегически цели, приоритети и специфични цели

Формулирани са три стратегически цели, изведени от местния контекст. Те са съобразени с възможностите и ресурсите на общината и са насочени към преодоляване на предизвикателствата. Това им придава качества като специфичност и значимост. Около Визията и Стратегическите цели се обединяват местната власт, всички представители на работната група от Община Габрово, участниците в проведеното обществено обсъждане, кметовете и кметските наместници. Целите са реалистични и постижими във времеви обхват на следващия програмен период 2014-2020 година и, както е видно от представената система за мониторинг и оценка, те са и измерими. Целите са в тясна координация помежду си, което е от особено значение, защото представляват израз на локалните политики по всички въпроси от местно значение. Прилагането на интегрирания подход при планирането на стратегическата част на ОПР Габрово и на програмата за неговата реализация е предпоставка за ефективно управление на взаимосвързаните фактори на развитието и растежа, базирани на местните предизвикателства и ресурси.

Енергийната ефективност като хоризонтална цел е заложена и в трите стратегически цели, но особен фокус върху мерките в тази област е отделен в СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3. Постигане на устойчиво и балансирано развитие и добро управление в община Габрово, ПРИОРИТЕТ 8. Провеждане на активна политика от Община Габрово за устойчива енергия и намаляване на въглеродния отпечатък.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ГАБРОВО 2014-2020 г.

Реализиране потенциала на местната икономика.

Постигане на социално сближаване чрез създаване на условия за развитие и реализация на човешкия капитал.

Устойчиво и балансирано развитие на територията.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ ОБЩНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ГАБРОВО 2014-2020 г.

Стимулиране на икономическия растеж и повишаване конкурентоспособността на бизнеса в община Габрово.

Постигане на социално развитие, сближаване и създаване на възможности за пълноценен и достоен начин на живот.

Постигане на устойчиво и балансирано развитие и добро управление в община Габрово.

ПРИОРИТЕТИ ОБЩНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ГАБРОВО 2014-2020 г.

1. Стимулиране развитието на иновациите и създаване на условия за партньорства.
2. Разширяване икономическия профил на община Габрово отрасли /технологични и продуктови иновации в традиционни и нови икономически дейности.
3. Подкрепа жизнеспособността и конкурентоспособността на МСП.

4. Развитие на човешкия капитал и насърчаване ученето през целия живот.
5. Повишаване качеството и доразвитие на социалната инфраструктура и разширяване достъпа до обществени услуги.
6. Осъвременяване, подобряване и разнообразяване на културната среда.

7. Подобряване на инфраструктурната свързаност в община Габрово и доразвитие на системите за опазване на околната среда на принципа на ресурсната ефективност.
8. Провеждане на активна политика от Община Габрово за устойчива енергия и намаляване на въглеродния отпечатък.
9. Обновяване и благоустройство на жизнената среда.
10. Опазване, възстановяване и поддържане на биологичното и ландшафтното разнообразие. Управление на риска от природни бедствия.
11. Поддържане на високо ниво на административния капацитет, въвеждане на иновации и въвеждане на гражданите в процеса на планиране и управление.

СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ ОБЩНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ГАБРОВО 2014-2020 г.

- 1.1 Повишаване на знанието и информираността за развитие на иновациите с фокус върху приоритетните за икономиката на община Габрово отрасли /технологични и продуктови иновации в традиционни и нови производства, в селското стопанство, туризма и други сектори/.
- 1.2 Развитие на бизнес инфраструктурата и свързаните с нея мрежи с оглед стимулиране на иновациите с активното участие на ТУ Габрово в широк териториален обхват /на регионално, национално и наднационално ниво/.
- 2.1 Създаване на условия за привличане на инвестиции и промотиране възможностите и предимствата на община Габрово, като добро място за развитието на бизнес.
- 2.2 Развитие на комплексен туристически продукт, като инструмент за устойчиво икономическо и социално развитие.
- 3.1 Насърчаване на предприемачеството и стимулиране на МСП в община Габрово, чрез прилагане на пакет от гъвкави местни стимули и мерки.
- 3.2 Подобряване на условията и базисната инфраструктура до и в производствените зони и терени на територията на община, в

- 4.1 Прилагане на ефективни мерки за квалификация и преквалификация на работната сила, и насърчаване ученето през целия живот, в съответствие с икономическия профил на Община Габрово и съобразно индицираните потребности на бизнеса.
- 4.2 Повишаване възможностите за професионална реализация на младежите, съвместно с училищата, ТУ Габрово и компетентни държавни органи и бизнеса.
- 5.1 Прилагане на комплексни мерки за интеграция на уязвимите групи чрез насърчаване приобщаването, подкрепа на социалното включване и намаляване на бедността в община Габрово.
- 5.2 Подобряване качеството на социалните услуги и услугите в здравеопазването и образованието /здравна профилактика, ефективна жилищна политика и образователна медиация/.
- 6.1 Подобряване състоянието на културната инфраструктура като предпоставка за развитие на съвременен културен продукт в община Габрово.
- 6.2 Обогатяване на културния продукт, подкрепа на творческите индустрии чрез прилагане на ефективен мениджмънт. Създаване и привличане на публични.

- 7.1 Развитие на транспортната инфраструктура и модернизация на обществен транспорт с цел повишаване на мобилността.
- 7.2 Подкрепа и създаване на условия за развитие на техническа и екологична инфраструктура в община Габрово.
- 8.1 Подобряване на материално-техническата база и внедряване на мерки за ЕЕ в публичната инфраструктура.
- 8.2 Въвеждане на екологични и ресурсно- ефективни подходи за утвърждаване на община Габрово като "зелена община".
- 8.3 Развитие на "зелена икономика" чрез повишаване на ЕЕ на производствени сгради и оборудване.
- 8.4 Повишаване енергийната ефективност и внедряване на БЕИ в жилищни сгради на територията на община Габрово.
- 9.1 Възстановяване, осъвременяване и социализиране на публични пространства (в т.ч. елементи на зелената система) и нефункциониращи обществени обекти на територията на община Габрово.
- 9.2 Поддържане и изграждане на привлекателна, достъпна и безопасна жизнена среда.
- 10.1 Опазване, възстановяване и поддържане на високото биологичното и ландшафтното разнообразие, характерно за община Габрово.
- 10.2 Изграждане имидж на община Габрово като "зелена община" чрез въвеждане на агроекологични практики и прилагане на концепцията за екосистемните услуги.

План за действия за устойчиво енергийно развитие по Споразумението на кметовете

Планът за действие за устойчиво енергийно развитие на Община Габрово (ПДУЕР) е разработен във връзка с присъединяването на Община Габрово, одобрено с Решение

№129/25.07.2013 г. на Общински Съвет - Габрово и поетите ангажименти към Споразумението на кметовете.

Планът е изготвен въз основа на Общински план за развитие на община Габрово 2014–2020 и Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр. Габрово до 2020 г. Краткосрочните и средносрочни дейности, както и дългосрочните мерки, които Община Габрово трябва да предприеме, за да достигне целта за намаление на емисиите на CO₂ с най-малко 20% до 2020 г., са определени на база резултатите от базовата инвентаризацията на емисиите на CO₂ за 2008 година и тенденцията към 2013 година.

Главна цел на разработването на плана е на основата на инвентаризация по базова линия за 2008 г. и след извършена оценка на приноса на различните източници към емисиите на общината и в съответствие с Конвента на кметовете, както и с националната и общинска политика, да бъдат предложени дейности и мерки за намаляване на емисиите на CO₂ с най-малко 20% до 2020 г. с цел опазване на околната среда и постигане на по-добра енергийната ефективност. Планът за действие за устойчиво енергийно развитие е ключов документ, в който подписалите Споразумението очертават начините, по които възнамеряват да постигнат целта си за намаляване на CO₂ до 2020 г.

Планът за действие за устойчиво енергийно развитие на Община Габрово е разработен в съответствие с насоките за изготвяне, заложи от Конвента на кметовете и резултат на направените анализи.

ПРИОРИТЕТ 1	ПРИОРИТЕТ 2	ПРИОРИТЕТ 3	ПРИОРИТЕТ 4
Подобряване на инфраструктурната свързаност в община Габрово и доразвитие на системите за опазване на околната среда на принципа на ресурсната ефективност.	Провеждане на активна политика от Община Габрово за устойчива енергия и намаляване на въглеродния отпечатък.	Обновяване и благоустрояване на жизнената среда.	Поддържане на високо ниво на административния капацитет, въвеждане на иновации и въвличане на гражданите в процеса на планиране и управление.

ЦЕЛ 1.1 - Развитие на транспортната инфраструктура и модернизиране на обществения транспорт с цел повишаване на мобилността	ЦЕЛ 2.1 - Подобряване на материално-техническата база и внедряване на мерки за ЕЕ в публичната инфраструктура	ЦЕЛ 3.1 - Възстановяване, осъвременяване и социализиране на публични пространства (в т.ч. елементи на зелената система) и нефункциониращи обществени обекти на територията на община Габрово.	ЦЕЛ 4.1 - Ефективно управление и планиране чрез поддържане на висок административен капацитет - развитие на ИКТ, поддържане на високо ниво на обслужване на гражданите и бизнеса, повишена устойчивост при управлението на човешките ресурси.
ЦЕЛ 1.2 - Подкрепа и създаване на условия за развитие на техническа и екологична инфраструктура в община Габрово	ЦЕЛ 2.2 - Въвеждане на екологични и ресурсно-ефективни подходи за утвърждаване на община Габрово като "зелена община".	ЦЕЛ 3.2 - Поддържане и изграждане на привлекателна, достъпна и безопасна жизнена среда.	ЦЕЛ 4.2 - Насърчаване активното участие на гражданите и бизнеса в процеса на вземане на решения по значими за Община Габрово въпроси.
	ЦЕЛ 2.3 - Развитие на "зелена икономика" чрез повишаване на ЕЕ на производствени сгради и оборудване.		

	<i>ЦЕЛ 2.4 - Повишаване енергийната ефективност и внедряване на ВЕИ в жилищни сгради на територията на община Габрово</i>		
--	--	--	--

Моделът на успеха на Община Габрово е фокусиран в:

ПРИОРИТЕТ 2 на ПДУЕР „Провеждане на активна политика от Община Габрово за устойчива енергия и намаляване на въглеродния отпечатък.“

Община Габрово развива активна политика за устойчива енергия и този приоритет е в отговор на необходимостта и твърдата убеденост за продължаването ѝ. Община Габрово е въвела мерки за енергийна ефективност в значителен брой обекти на образователната, културната и социална инфраструктура (24 сгради), включително и пилотни проекти за нискоенергийно строителство, и е предприела нови в същата област. Въпреки това, състоянието на сградния фонд – общинска и държавна собственост е незадоволително. Расте броят на фирмите на територията на община Габрово, които реализират проекти за мерки за повишаване на енергийна ефективност и въвеждане на високотехнологично оборудване. Жилищните сгради са с недобри енергийни характеристики са висок дял спрямо всички жилищни сгради.

ЦЕЛ 2.1 - Подобряване на материално-техническата база и внедряване на мерки за ЕЕ в публичната инфраструктура.

Основни предизвикателства за преодоляване и действия включени в специфичната цел, имащи отношение към МОДЕЛА са:

- Осигуряване на оборудване на материално-техническата база и внедряване на мерки за ЕЕ, прилагане на иновативни решения за събиране и използване на дъждовните води за повторната им употреба и изграждане на достъпна среда и благоустройство на прилежащите пространства за обекти на образователната инфраструктура, общинска и държавна собственост на територията на община Габрово.
- Възстановяване на ключови държавни обекти на здравеопазването и социалните услуги в съответствие с Национална здравна стратегия до 2020 и Генералния план за болничната помощ - преустройство, ремонт, осъвременяване, обзавеждане и оборудване, изграждане на достъпна среда, внедряване на енергоспестяващи мерки, адаптиране за използване на ВЕИ и/или микро ко-

генерация, прилагане на иновативни решения за събиране и използване на дъждовните води за повторната им употреба и въвеждане на разделно събиране на отпадъците.

- Възстановяване на ключови обществени сгради и пространства на държавното управление на местно ниво - преустройство, ремонт, осъвременяване, обзавеждане и оборудване, изграждане на достъпна среда, внедряване на енергоспестяващи мерки, адаптиране за използване на ВЕИ и/или микро ко-генерация, прилагане на иновативни решения за събиране и използване на дъждовните води за повторната им употреба и въвеждане на разделно събиране на отпадъците.
- Възстановяване на публични сгради общинска собственост в селата.

ЦЕЛ 2.2 - Въвеждане на екологични и ресурсно-ефективни подходи за утвърждаване на община Габрово като "зелена община".

Основни предизвикателства за преодоляване и действия включени в специфичната цел, имащи отношение към МОДЕЛА са:

- „Озеленяване“ на дейностите по поддръжка на градската среда, чрез система от иновативни решения за: събиране и използване на дъждовните води; поддържане елементите на зелената инфраструктура; почистване на улиците и площадите; **внедряване на ВЕИ**; за намаляване на водния, въглеродния и общия екологичен отпечатък;
- Реализиране на локални инсталации и мрежи за производство и пренос на енергия (вкл. хибридни системи и умни мрежи);

ЦЕЛ 2.3 - Развитие на "зелена икономика" чрез повишаване на ЕЕ на производствени сгради и оборудване.

Основни предизвикателства за преодоляване и действия включени в специфичната цел:

- Стимулиране на бизнеса за внедряване на мерки за ЕЕ в производствените сгради и модернизация на оборудването. Успешно внедряване на мерки за ЕЕ в производствените сгради и модернизиране на оборудването.

Очаквано въздействие: Повишено знание за възможностите за внедряване на мерки за ЕЕ в производствените сгради и модернизация на оборудването и увеличаване броят предприятия на територията на общината, въвели такива. Намаляване на въглеродния отпечатък от производствените дейности.

ЦЕЛ 2.4 - Повишаване енергийната ефективност и внедряване на ВЕИ в жилищни сгради на територията на община Габрово.

Основни предизвикателства за преодоляване и действия включени в специфичната цел:

- Провеждане на информационни кампании, вкл. и изнесени в кварталните общности, относно възможностите и ползите от обновяване на жилищните сгради и прилагане на мерки за ЕЕ;
- Провеждане на обследвания за енергийна ефективност и конструктивни обследвания на съществуващите сгради, дейности по конструктивно укрепване на многофамилните жилищни сгради, внедряване на мерки за енергийна ефективност, въвеждане в експлоатация на инсталации за производство на енергия от възобновяеми източници, подобряване достъпа за хора с увреждания;
- Създаване на Център за интензивно обучение на етажните собственици в процеса по обновяване на жилищните блокове.

Очаквано въздействие: Повишен интерес и знание сред собствениците на жилища относно възможностите и ползите от конструктивното укрепване и въвеждането на мерки за ЕЕ. Намаляване потреблението на енергия и въглеродния отпечатък на обитаването.

ПРИОРИТЕТ 3 Обновяване и благоустрояване на жизнената среда.

ЦЕЛ 3.1 - Възстановяване, осъвременяване и социализиране на публични пространства (в т.ч. елементи на зелената система) и нефункциониращи обществени обекти на територията на община Габрово.

Основни предизвикателства за преодоляване и действия включени в специфичната цел, имащи отношение към МОДЕЛА са:

- Реконструкция и изграждане на спортна инфраструктура;

ЦЕЛ 3.2 - Поддържане и изграждане на привлекателна, достъпна и безопасна жизнена среда.

Основни предизвикателства за преодоляване и действия включени в специфичната цел, имащи отношение към МОДЕЛА са:

- Подкрепа и развитие на локалните и кварталните центрове за общностни практики и неформално обучение и внедряване на инсталации и провокации към гражданите и обществеността с екологична и социална насоченост;

ПРИОРИТЕТ 4 Поддържане на високо ниво на административния капацитет, въвеждане на иновации и въвличане на гражданите в процеса на планиране и управление.

Приоритетът се съсредоточава върху възможностите за повишаване на ефективността на управлението (включително и чрез въвеждане на иновации) на процесите по градско възстановяване и развитие, развитието на човешките ресурси и подкрепа за икономически ръст. Предвижда разнопосочни мерки за подобряване на административния капацитет, създаването на партньорски мрежи и осигуряване на планова основа. Община Габрово демонстрира високо ниво на административно обслужване и въведени услуги на електронното управление. Реализирани са програми към стратегически и оперативни документи. Изграден е капацитет за привличане и реализиране на проекти с европейско финансиране. Като предпоставка за успешни партньорства се разглежда активния неправителствен сектор и установените международни сътрудничества. Известни пречки при създаването на партньорства може да се очакват поради липсата на достатъчно опит в областта на публично-частното партньорство в национален мащаб.

ЦЕЛ 4.1 - Ефективно управление и планиране чрез поддържане на висок административен капацитет - развитие на ИКТ, поддържане на високо ниво на обслужване на гражданите и бизнеса, по-висока устойчивост при управлението на човешките ресурси.

Основни предизвикателства за преодоляване и действия включени в специфичната цел, имащи отношение към МОДЕЛА са:

- Ефективно управление и планиране чрез поддържане на висок административен капацитет. Провеждане на обучения с цел повишаване на професионалната компетентност на служителите в общинската администрация;
- Изработване на Общ устройствен план на общината (ОУПО), създаване на правила и нормативи за неговото прилагане и приемане от Общинския съвет (ОС) при необходимост на система от наредби например: Наредба за условията и реда за издаване на сертификат клас „Б“, Наредба за „зелени обществени поръчки“, Наредба за конкурсите за архитектура и градска среда, свързано с Културната стратегия 2014-2024.

ЦЕЛ 4.2 - Насърчаване активното участие на гражданите и бизнеса в процеса на вземане на решения по значими за Община Габрово въпроси.

Основни предизвикателства за преодоляване и действия включени в специфичната цел, имащи отношение към МОДЕЛА са:

- Реализиране на социален маркетинг, работа в общността и организиране на доброволческа служба за подкрепа на реализация на ОПР и ИПГВР.
- Доразвитие и поддържане на Географско информационната система на Община Габрово (ГИС Габрово) с платформа за управление и наблюдение на градското възстановяване и развитие. Изграждане на нови и надстрояване на

съществуващите структури на гео-бази данните в ГИС Габрово. Проектиране на нови инструменти, базирани на иновативни технологии и подходи в областта на автоматизация в събирането, обработката и анализа на данните в реално време. Приложения за обработка и предоставяне на информация и данни чрез web-базирани геопространствени системи. Изграждане на среда за визуализация и анализ на триизмерно пространствено моделиране.

- Интеграция на публично-частните партньорства в процеса на реализация на ИПГВР и ОПР, разширяване и предлагане на възможностите за приложение и прозрачност на иновативните финансови инструменти в Габрово.

Общинска енергийна програма

Основен инструмент за изпълнение на общинската политика в областта на устойчивото енергийно развитие е общинската енергийна програма (ОЕП), с която Общината изпълнява задължението си по чл. 11, ал.1 на Закона за енергийната ефективност. Програмата е разработена в съответствие с проекта за Енергийна стратегия на Република България и Втория национален план за действия по енергийна ефективност (2011-2013 г.), като са отчетени специфичните особености, посочени в Регионалния план за развитие на Северен централен регион за планиране и е тясно свързан с целите и мерките залегнали в Плана за развитие на община Габрово за периода 2007-2013 г. Чрез ОЕП се изпълнява държавната политика по енергийна ефективност (ЕЕ) за постигане на Националната индикативна цел до 2016 г. за пестене на горива и енергии. Тази цел е заложена в Националния план за действия по енергийна ефективност от 2007 г. и представлява 9% от осреднената стойност на крайното енергийно потребление в обхвата на Директива 2006/32/ЕО за периода 2008-2016 г.

ОЕП е разработена в съответствие и със следните документи:

- Национален план за действие по промените в климата;
- Национален план за развитие;
- Национална дългосрочна програма по енергийна ефективност 2005-2015 г.;
- Национална програма за обновяване на жилищните сгради с период на действие от 2006 до 2020 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на обследване за енергийна ефективност и сертифициране на сгради, издаване на сертификати за енергийни характеристики и категориите сертификати;
- Наредба за показателите за разход на енергия и енергийните характеристики на сградите;
- Наредба за енергийна ефективност, топлосъхранение и икономия на енергия в сгради (ЗУТ);
- Наредба за техническите паспорти на строежите (ЗУТ);

- Наредба за условията и редът за определяне размера на планираните средства по договор с гарантиран резултат, водещи до енергоспестявания в сгради – държавна и/или общинска собственост, както и условията и редът за тяхното изплащане;
- Наредба за условията и реда за извършване на проверка за енергийна ефективност на водогрейните котли и на климатичните инсталации;
- Наредба за показателите за разход на енергия, енергийните характеристики на промишлени системи, условията и реда за извършване на обследване за енергийна ефективност на промишлени системи;
- Закон за възобновяемите и алтернативните енергийни източници и биогоривата;
- Рамкова конвенция на ООН по изменението на климата и Протокола от Киото;
- Стратегия и политика за развитие на ВЕИ в България.

Модел на успеха: конкретни мерки за сградния сектор, предвидени в:

Общински план за развитие 2014-2020 г.: определяне на водещите политики в подкрепа на визията за развитие на Габрово. Ролята на енергийната ефективност и ВЕИ в сградите за развитието на Габрово като зеления център на България.

Конкретни проекти включени в ОПР 2014 – 2020:

1. Енергийна независимост

Популяризиране на концепцията за енергийна независимост сред жителите на общината с цел разообразяване източниците на енергия.

2. Класна стая

Осигуряване на оборудване на материално-техническата база и внедряване на мерки за ЕЕ за обекти на образователната инфраструктура на територията на община Габрово, необхванати от ИПГВР.

3. Училище любимо

Възстановяване на ключови обекти на образователната инфраструктура в Габрово.

4. Здрава общност

Възстановяване на ключови обществени сгради и пространства – държавни обекти на здравеопазването.

5. Ефективни учреждения

Възстановяване на ключови обществени сгради и пространства на държавното управление на местно ниво.

6. Китни кметства

Възстановяване на публични сгради общинска собственост в селата.

7. Зелен град

Дейности по поддръжка на градската среда, чрез система от иновативни решения за: събиране и използване на дъждовните води; поддръжка елементите на зелената инфраструктура, почистване на улиците и площадите; внедряване на ВЕИ; намаляване на водния, въглеродния и общия екологичен отпечатък.

8. Енергия наблизо*

Реализиране на локални инсталации и мрежи за производство и пренос на енергия, вкл. хибридни системи и умни мрежи - в обществени, многофамилни и други жилищни сгради и единици в зоната, индивидуално или в комбинация помежду им и с производствени сгради.

9. Зелени предприятия

Провеждане информационни кампании за стимулиране на бизнеса за внедряване на мерки за ЕЕ в производствените сгради и модернизация на оборудването.

10. Зелени предприятия в действие

Внедряване на мерки за ЕЕ и модернизация на оборудването в производствените сгради и предприятия.

11. Информиран собственик

Провеждане на информационни кампании, вкл. и изнесени в кварталните общности, относно възможностите и ползите от обновяване на жилищните сгради и прилагане на мерки за ЕЕ.

12. Обновяване на жилища

Обновяване и саниране на жилищните сгради, въвеждане на мерки за енергийна ефективност и ВЕИ.

13. Квартален иконом*

Създаване на Център за интензивно обучение на етажните собственици в процеса по обновяване на жилищните блокове с Мобилно звено за информационна и техническа обезпеченост и споделяне на добри практики в областта на енергийната и ресурсна ефективност и внедряване на ВЕИ.

14. Общинският център

Възстановяване на ключови обществени сгради и пространства: сградата на Община Габрово и площад Възраждане.

15. Спортно Габрово*

Реконструкция и изграждане на спортна инфраструктура.

16. Добро управление

Ефективно управление и планиране чрез поддържане на висок административен капацитет.

17. Габрово ГИС

Доразвиване и поддържане ГИС на община Габрово с платформа за управление и наблюдение на градското възстановяване и развитие.

План за действия за устойчива енергия – според задълженията, поети при присъединяването към Споразумението на кметовете. Мерките в сградния сектор са задължителна част от плана, като обхващат и жилищните сгради на територията на общината.

Тези мерки са разгледани по-долу и са включени в Модела на успеха на Габрово.

Мерките предвидени в Модел на успеха на Габрово по PassREg включват:

1. Внедряване на мерки за ЕЕ с характер на пасивни мерки в общински сгради, в т.ч. преустройство, ремонт, осъвременяване, обзавеждане и оборудване, изграждане на достъпна среда, внедряване на енергоспестяващи мерки, адаптиране за използване на ВЕИ и/или микро ко-генерация.
2. Обследвания за енергийна ефективност и конструктивни обследвания на съществуващите сгради, дейности по конструктивно укрепване на многофамилните жилищни сгради, внедряване на мерки за енергийна ефективност, въвеждане в експлоатация на инсталации за производство на енергия от възобновяеми източници.
3. Ефективно управление и планиране чрез поддържане на висок административен и технически капацитет. Внедряване на фасилити мениджмънт системи. Провеждане на обучения и информационни кампании с цел повишаване на професионалната компетентност на служители в общинската администрация, проектантите, потенциални изпълнители и граждани.
4. Насърчаване активното участие на гражданите и бизнеса в процеса на вземане на решения във връзка с провежданата политика за устойчива енергия на Община Габрово в посока нискоенергийни сгради.

2

ИКОНОМИКА И ФИНАНСИРАНЕ

Този раздел представя икономическите показатели и съществуващите лостове за насърчаване на енергийната ефективност преди съставянето на модела, както и да очертае икономическите цели и индикатори на Модела на успеха на Община Габрово. Тук се показват използваните финансови инструменти и се очертават насоките за търсене на нови форми на финансиране, чрез които ще се ускори навлизането на “сгради с близко до нулево нетно потребление на енергия” в съответната община.

Икономически цели и индикатори

И з х о д н о с ъ с т о я н и е

Ситуацията в България

В България специфичното потребление на енергия за отопление на единица площ е по-високо отколкото в западноевропейските страни, като според някои експертни оценки достига до 200-250 kWh/m²/a, но за съжаление този показател не е предмет на изследване от

страна на НСИ. Това високо ниво на енергийно потребление се дължи най-вече поради много ниското качество на изолацията, което на практика води до недостиг на енергия и много хора не са в състояние да заплащат за отоплението на домовете си до нормално равнище на комфорт. Широко разпространена е практиката през зимата хората да отопляват само една стая от дома си и да прекарват по-голямата част от времето си в нея, за да поддържат разходите си за енергия в рамките на бюджета, който могат да си позволят.

Между 1996 г. и 2004 г. енергийната ефективност на домакинствата се е подобрила само с 4% в сравнение с равнището през избраната за база 1990 г. Потенциалът за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради, особено на построените преди 1990 г., е изключително висок, като достига до равнища от десетократно понижаване на специфичното потребление на енергия за отопление.

Темповете на ново строителство са изчислени на базата на съществуващите статистически данни за 2009 г. и 2010 г. Темповете на ново строителство са като цяло по-високи в нежилищния сектор, отколкото в жилищния сектор. В жилищния сектор средните темпове на ново строителство са около 0,9%. Средните темпове на ново строителство в нежилищния сектор са 2,8%, при което те са най-високи за ресторанти и хотели – 10%, следват търговските сгради с 6,9% и офис сградите с 0,8%. Поради демографския спад в България (от 1985 г. населението на България е намаляло с 1,5 млн. души) се изграждат малко нови сгради в сферата на образованието и здравеопазването.

Най-преобладаващият тип сгради в жилищния сектор са многофамилните сгради (жилищни блокове) в градовете – 41%. В нежилищния сектор най-преобладаващият тип сгради са офис сградите с 37%, следван от училищните сгради (22%) и търговските сгради (19%).

По традиция болшинството от жилищния сграден фонд в България винаги е бил частна собственост. През последните две десетилетия много жилищни сгради публична собственост бяха разделени и делът на жилищните сгради частна собственост достигна 97%, но не бяха осигурени средства за поддръжка, нямаше поет ангажимент от държавата, нито значителна субсидия за пазара за реконструкции и обновяване. Делът на частната собственост за страната като цяло в момента е 97%

ОБЩИНА ГАБРОВО: ЖИЛИЩЕН СЕКТОР

СГРАДЕН ФОНД

Характеристика на сградния фонд

По време на преброяването на населението през 2011 г. в област Габрово са регистрирани 43 614 жилищни сгради и 79 хиляди жилища. Сградите и жилищата съставляват около 2% от общия сграден и жилищен фонд в страната.

На територията на община Габрово има 16 099 жилищни сгради и 39`230 жилища. Сградите съставляват 37% от сградния фонд на областта. Този относителен дял на жилищата е по-голям – 49,6%. По време на преброяването на населението и жилищния фонд през 2011 г. **в гр. Габрово** са регистрирани 7 471 жилищни сгради, които съставляват 46,4% от сградния фонд на общината. В тях има 30 444 жилища. Относителният дял на жилищата в града са 77,6% от жилищния фонд в общината. В

селата от община Габрово се намират 8 628 жилищни сгради с 8 997 жилища. С най-голям брой (с около 300) сгради за обитаване са селата Яворец, Драгановци, Гъбене и Поповци.

Значителна част от сградния фонд в областта и общината, около 40%, е построен до 1950 година. Общо за страната този относителен дял е 22%. Структурата на построените сгради по години на построяването в областта и общината, изразени с техните относителни дялове, през десетгодишните периоди от 1950 до 1990 г. е приблизително еднаква. Относителните дялове в хронологичен ред за областта са в границите между 15% за 1950-1959 г. и 10% за 1980-1989 година. Построените сгради в посочените периоди в общината са с относителни дялове 12 – 13%.

След 1990 г. досега общо в областта са построени 7% от сградите, а в общината близо 9%. Констатацията е, че сградния фонд в областта и общината е твърде „застарял“.

Жилищни сгради в град Габрово по години на построяване

За град Габрово относителният дял на сградния фонд построен до 1949 година е около 38%. Основната част от сградите в града са построени през периодите 1950 – 1959 г. (18%) и 1960 – 1969 г. (19%), или общо 2 707 сгради. След тези години строителството на жилищни сгради в града намалява като относителният дял на новопостроените сгради през следващото десетилетие намалява до 11%. През периода от 1950г. до 1989г. са изградени приблизително 53,7% от жилищния сграден фонд, а в етапа от 1990 до 1999 година – 4 %. След 2000 година са създадени около 4,3% от сградите за обитаване в град Габрово.

Жилищни сгради в селата по години на построяване

Около 42% от жилищните сгради в селата на община Габрово са построени до 1949 година. През периода 1950 – 1989 г. е построен близо 50,7%, а от 1990 до 1999 - 6,6%, а след този период едва 0,2% от сградния фонд.

Малко по-добра е „възрастовата структура“ на жилищния фонд. Тя е „по-млада“ поради строителството в средата на миналия век на многофамилни жилищни сгради (жилищни блокове) – относителният дял на сградите от този период не се увеличава съществено, а се увеличава делът на жилищата, тъй като броят на жилищата в една сграда е много по-голям. Само за периода от 1970 до 1990 г. С такива жилищни конструкции са построени над 40 % от всички жилища в страната. Толкова е относителният дял (40%) на жилищата построени за същия период и в областта. В нея ¼ от жилищата са построени до 1949 г., а за последните 20 години делът на новопостроените е 9%.

Жилищни сгради в град Габрово по вид на материал за построяване

По конструктивни характеристики над половината (52,8%) от сградите в гр. Габрово са построени от тухли с гредоред и 29% от тухли с бетонна плоча. За 6% от сградите при

тяхното строителство са използвани панели и стоманобетон. Останалата част (12%) от сградите са построени от кирпич (10%), камък, дърво и др. материали.

Жилищни сгради в селата по вид на материал за построяване

Най-голямата част от жилищните сгради в селата в община Габрово, представляващи 59% от всички такива сгради, са изградени с тухли, 37% е относителният дял на сградите изградени с кирпич, дърво и/или други материали. Едва 4% е делът на сградите със стоманобетонна конструкция в селата на община Габрово.

ЖИЛИЩЕН ФОНД

Характеристика на жилищния фонд

Към 1.02.2011 г. жилищата в област Габрово са 79 040, като броят им е нараснал с 10 533, или с 15.4% в сравнение с предходното преброяване. Най-много жилища са преброени в община Габрово - 39 249, или 49.7%, а най-малко - в община Дряново - 6 974, или 8.8% от всички жилища в областта.

В гр. Габрово броят на жилищата към 1.02.2011 г. е 30`444, които са 78% от жилищния фонд на общината. В тях конструктивно са обособени 107 255 жилищни помещения, от които 83 273 стаи. Жилищата в селата на община Габрово са 8 805 с 33 617 жилищни помещения, в това число 27 716 стаи.

Към 1.02.2011 г. 49 451, или 62.6% от жилищата в област Габрово са обитавани. Делът на обитаваните жилища е най-висок в община Габрово - 68.8%, а най-нисък – в община Дряново - 55.1% от всички жилища в съответната община.

Основната част (62.8%) от жилищата в област Габрово са тристайни и двустайни. Жилищата с една стая са 7.3%, като най-голям е техният брой в община Габрово - 3 771, или 65.7% от всички едностайни жилища в областта. Най-много жилища с шест и повече стаи са преброени в община Габрово - 1 070, или 38.0% от тези жилища в областта.

За град Габрово най-голям е броят на жилищата с 4 и повече стаи и те съставляват близо 37% от всички жилища. Една трета от жилищата (32,7%) са с три стаи, а 24% с две стаи. Едностайните жилища са около 7%. В селата преобладават жилищата с три стаи, следвани от двустайните жилища. Най-малък е делът на жилища с пет и повече стаи.

Общата полезна площ на жилищния фонд в града е 2 157 778 кв. м. от която жилищната е 1 577 548 кв. м. Средният размер на полезната площ на 1 човек от населението в гр. Габрово е 36,6, а за страната 38,54 кв.м. Средният брой лица, живеещи в 1 жилище в гр. Габрово е 1,9. Този показател за страната е 2,7 лица.

Общата полезна площ на жилищата в селата на община Габрово е 595 710 кв. м., в това число жилищна полезна площ – 2026625 кв.м. Средната полезна площ за жилище в селата е 67,65 кв.м. при 8 805 жилища. Средният размер на полезната площ

на 1 човек от населението в селата е 97,17 кв.м. и е значително по-голям от средния за страната – 38 54 кв.м.

Жилищата по форма на собственост в община Габрово биват държавни, общински, частни на юридически лица и частни на физически лица. Най-голям е делът на жилищата частна собственост. По данни на Община Габрово, общинските жилища към началото на 2013 година са 571 на брой и представляват 1,5% от жилищния фонд в общината и 1,9% от жилищния фонд в града. По-голямата част от тях се намират в град Габрово и само 2 в с. Яворец. От тях 85% са апартаменти в жилищни сгради, а 15% представляват къщи или част от къщи. Жилищата, общинска собственост са интегрирани в градската жилищна среда. Пространствено са разположени в различни части на града, предимно в кварталите Младост, Трендафил 1 и 2, Голо бърдо, Русевци, Колелото, в района зала Орловец, Бичкиня, Сирмани, Борово, Капитан дядо Дянко и централна градска част. Сравнително малък е делът на жилища в южните и западните части на града. По отношение на благоустроеността на жилищата, общинска собственост, всички имат достъп до електрическа енергия, водоснабдяване и канализация. Около 20% е относителният дял на общинските жилища с централно отопление спрямо всички общински жилища. Състоянието на общинските жилища е незадоволително.

Отоплението на жилищата в града, в сравнение с разгледаните до тук характеристики, се очертава като остър проблем за града. Само 20% от жилищата имат инсталация за отопление, която дава възможност за използване на централен източник. В 26% от жилищата инсталацията е свързана със собствен източник, а в 54% няма такава инсталация.

С възможности за ползване на отопление от централен източник се откроява квартал Радецки (82%), но тук, както посочихме, броят на сградите, респ. жилищата е много малък и този дял следва да се приема с това условие. От квартали Колелото е с най-висок относителен дял на жилищата, в които има инсталация за връзка с централен източник – 50%, следвана от кварталите Русевци, Трендафил 1 и 2 и Младост с 42%. В кварталите Баждар, Бичкиня и Орловец делът на жилищата с разглежданата инсталация е между 19 и 24%. В останалите обособени единици тези относителни дялове са много малки. Към тази група жилища с инсталации за отопление следва да се отнесат и тези, които дават възможност за ползване на отопление от собствен източник. В някои квартали относителните дялове на жилищата с такава инсталация е твърде висок. Той е над 50% в Бакойци – 63%, Беленци – 59% и Болта – 51%. Най-малък е относителният дял на жилищата, които имат инсталации и могат да ползват собствени източници на отопление във Водици, Радецки и Колелото – от 5 до 15%. За всички останали квартали тези относителни дялове са между 20 и 50%.

Наличието на инсталации за ползване на централен и собствен източник на отопление е характерно за жилищата в централната и за част от северната територия

на града. Жилищата в периферията и южната част на града с иса много малко или нямат такава инсталация.

Независимо от наличието на инсталации за отопление в жилищата структура на **отоплението по използваните източници** общо за града и в отделните квартали е различна. Само 14% от жилищата в града използват парно отопление от централен източник. Близко 39% използват електричество, а 47% нафта, въглища и дърва.

Използването на парно отопление има в малък брой квартали. Най-голям е дялът на жилищата, които се отопляват от такъв източник в Колелото – 41%, по 25% в Русевци, Трендафил 1 и 2, Младост и Орловец, а в Баждар и Бичкиня-Север – по 17 - 18%. Във всички останали квартали такъв вид отопление не се използва, или ако има това са отделни случаи.

Електричеството като източник за отопление най-често се използва в жилищата от кварталите: Хр. Ботев – 52%, централната градско част, включваща района на сградата на Община Габрово – 65% и Историческо ядро – 75%. От 40 до 50% с електричество се отопляват жилищата в 7 квартала – от 42% за Русевци, Трендафил 1 и 2, Младост, до 49% за Бичкиня-Юг. За останалите квартали този дял е по-нисък, а в някои случаи дялът на жилищата отоплявани с електричество е под 10%.

В голям брой квартали над 80% от жилищата използват за отопление нафта, въглища и дърва, а в други този източник се използва за отопление в 50 до 80% от жилищата. Най-малък е дялът на жилищата с такъв източник на отопление в Колелото – 22%, Историческо ядро – 24% и Русевци, Трендафил 1 и 2 и Младост – 31%.

Проблемите по осигуряването на необходимото отопление на жилищата в голяма степен са свързани с осигуряването на условия за ефективно използване на топлинните източници. Само 12% от жилищата в града имат външна изолация, а останалите нямат такава. Относителните дялове на жилищата с енергоспестяваща дограма са по-големи. Средно за града този дял близо 27%.

Липсват данни за приложени мерки за енергийна ефективност за сградите в селата на община Габрово. По данни от Община Габрово, за отоплението на жилищата в селата се използват основно дърва за огрев, рядко се споменава и друго твърдо гориво. В някои населени места има данни за изградени локални инсталации за отопление със собствен източник, отново предимно дърва или въглища. За електричеството като източник на отопление се споменава в селата Златевци, Лоза, Милковци, населените места в кметство Донино, Дебел дял.

ИЗВОДИ

В гр. Габрово са регистрирани 7`471 жилищни сгради, които съставляват 46,4% от сградния фонд на общината. В тях има 30`444 жилища, или 78% от жилищния фонд в общината. Може да се заключи, че основният жилищен фонд е съсредоточен в общинския център, като относително голяма част от него се изразява в жилища

намиращи се в сгради, построени по индустриален способ около 68% от жилищата в града.

По конструктивни характеристики над половината (52,8%) от сградите в гр. Габрово са построени от тухли с гредоред и 29% от тухли с бетонна плоча. За 6% от сградите при тяхното строителство са използвани панели и стоманобетон. Останалата част (12%) от сградите са построени от кирпич (10%), камък, дърво и др. материали. Най-големият дял от жилищните сгради в селата е на сгради, изградени от тухли – 59%. Значителен е дялът на сградите построено с кирпич, дърво и други – 37%. По години на построяването 40% от сградите в общината са построени в периода до 1950 година. Основната част от сградите в града и в селата са построени през периодите 1950 - 1989 г. След тези години строителството на жилищни сгради намалява. Общо сградния фонд в града и в селата е твърде „стар“ и с недобри конструктивни характеристики.

Развитие на социалната сфера и човешките ресурси

Обитаваните сгради в селата на община Габрово са 44,4% от всички жилищни сгради в селата, необитаваните - 37,6%, а сградите за временно ползване са 18 %. В големите по брой население села, обитаемите сгради са с най-голям брой и сравнително висок относителен дял от обитаемите сгради спрямо всички жилищни сгради в съответното населено място. Наблюдават се населени места с много малък брой жилищни сгради и с голям относителен дял на необитаемите сгради и с незадоволителни характеристики по отношение на достъпа до услуги. Други населени места се характеризират с най-голям относителен дял на жилищните сгради за временно обитаване, като за някои от тях е голям и броя на тези сгради като абсолютна стойност. Или с други думи, забелязва се разнообразие в начина на ползване на сградния фонд в селата на общината, което е предопределено от множество фактори и дава възможности за разнопосочно развитие на населените места. Изисква прилагане на ефективни (иновативни) управленски политики в осигуряване на мобилността и достъпа до услуги на населението в населените места в община Габрово.

Енергийна ефективност

Изводът, който може да се направи по отношение на енергийната ефективност е, че са приложени мерки за енергийна ефективност предимно в общинския център за отделни жилища. Предвид малкият им относителен дял и дисперсното им разположение, общият ефект от смяната на дограмата и/или полагането на външна изолация е незначителен. Като се вземат предвид конструктивните характеристики, етажността и вида на материала на изграждане на сградите и условията за кандидатстване по мярка „Обновяване на българските домове“ може да се заключи, че възможните бенефициенти са в общинския център.

Според данни на НСИ, делът на енергията в годишните бюджети на домакинствата е над 15%, което е значително над средното за Европа ниво. Потенциалът за енергийна ефективност в сградите е сериозен, особено с оглед на застаряването на сградния фонд. Няма данни за построени нови пасивни сгради или за сградни обновявания с постигнат стандарт на енергийна ефективност, по-висок от задължително изисквания от закона. Не могат да бъдат предоставени точни данни за инсталациите за ВЕИ в новите и обновените сгради, но с оглед на традиционната строителна практика, с висока степен на убеденост може да се допусне, че делът им е минимален.

Изводи за процентното оскъпяване на пасивните сгради спрямо традиционните могат да бъдат направени единствено на базата на пилотния проект за детска градина слънце, където то е малко над 7%.

Община Габрово

Показатели	Мерна единица	2010	2011	2012
Жилищен фонд				
Жилищни сгради	Брой	16920	16141	16174
<i>По материал на външните стени на сградата</i>				
стомано-бетонни и панелни	Брой	1112	615	647
тухлени	Брой	11074	12211	12212
други	Брой	4734	3315	3315
Жилища	Брой	40468	39340	39436
<i>По брой на стаите</i>				
едностайни	Брой	5220	3715	3720
двустайни	Брой	15020	13815	13852
тристайни	Брой	12578	12745	12780
четиристайни	Брой	5732	6213	6225
петстайни	Брой	1341	1721	1723
с шест и повече стаи	Брой	577	1131	1136
Полезна площ	кв. м	2452680	2766600	2779885
жилищна	кв. м	1503112	2034006	2040364
спомагателна	кв. м	622074	447672	453712
площ на кухни	кв. м	327494	284922	285809
Въведени в експлоатация новопостроени жилищни сгради и жилища				
Сгради	Брой	25	36	33
Жилища	Брой	111	101	96
Полезна площ	кв. м	17306	14505	13285
в т.ч. жилищна	кв. м	6186	6571	6358

М о д е л н а у с п е х а

С оглед **новата политика** по отношение на сградите и на базата на Плана за действия за устойчива енергия по Споразумението на кметовете, Общината си поставя за цел да допринесе за 20% увеличаване на енергийната ефективност в сградите на територията на общината до 2020 г.

Засилените дейности в областта на сградните обновявания се очаква да допринесат за възстановяването и растежа в строителния сектор, за който се планира достигане на нивата от 2008-2009 г.

Енергийните разходи в обитаваните сгради – общинска собственост трябва да бъдат намалени с 40% до 2020 г. при оптимален комфорт на обитаване.

Енергийните разходи на домакинствата следва да бъдат сведени до под 10% до 2020 г.

С оглед на очакваното осъществяване на реални проекти за нови сгради и обновявания по „пасивен“ стандарт, ще се разработят икономически модели за изчисляване на икономическата ефективност и рентабилността на подобни проекти, които ще могат да се ползват от бъдещите инвеститори.

Икономически инструменти за подкрепа

И з х о д н о с ъ с т о я н и е

Понастоящем в България съществуват няколко насърчителни схеми, програми и специализирани финансови инструменти за решаване на проблемите с енергийната ефективност и отоплението с енергия от ВЕИ в сградите, като например:

- Проект "Енергийно обновяване на българските домове" по Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013
- Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради
- ОП „Региони в растеж“ 2014 – 2020
- ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020
- Национален доверителен екофонд
- Фонд за енергийна ефективност и ВЕИ
- Фонд „Козлодуй“

Всички насърчителни схеми обаче са насочени само към съществуващите сгради и няма схеми за нови сгради. Не съществува схема за конкретна помощ за енергийна ефективност и енергия от ВЕИ в сгради ново строителство.

Към края на 2014 г. насърчителните схеми са финансирани главно от Структурните фондове на ЕС, Национални Доверителен Еко Фонд (НДЕФ) и Международния фонд “Козлодуй”. Те включват:

- Приоритетната ос “Устойчиво и интегрирано градско развитие” на Оперативна програма “Регионално развитие” 2007 – 2013 - 100% безвъзмездна помощ за публични власти за реконструкция на сгради, в т.ч. мерки за повишаване на енергийната ефективност в сградите в следните сектори: образование, здравеопазване, социални услуги и култура.
- Приоритетната ос “Устойчиво и интегрирано градско развитие” на Оперативна програма “Регионално развитие” 2007 – 2013 - 75% безвъзмездна помощ на публични власти и сдружения на собствениците за реконструкция в т.ч. мерки за повишаване на енергийната ефективност в многофамилни сгради.
- Национални Доверителен Еко Фонд (НДЕФ) - 100% безвъзмездна помощ за проекти за повишаване на енергийната ефективност в сгради общинска или държавна собственост.
- Международният фонд “Козлодуй” - 100% безвъзмездна помощ за проекти за повишаване на енергийната ефективност в сгради общинска или държавна собственост.
- Подпрограмата “Подкрепа за въвеждане на енергоспестяващи технологии и използването на възобновяеми енергийни източници” по приоритетна ос “Повишаване на ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда” на Оперативна програма “Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007 - 2013 предлага безвъзмездни помощи в размер между 35% и 50% на МСП за изпълнение на проекти за енергийна ефективност, в т.ч. енергийна ефективност в сградите.

М о д е л н а у с п е х а

Публичните средства, инвестирани в мерки за енергийна ефективност, следва да имат за цел да привличат значителни частни инвестиции и да постигат енергийни показатели, по-амбициозни от минимално предпоставените чрез държавните норми и регулации.

Следвайки този принцип, Община Габрово ще работи за:

- прилагане на амбициозни енергийни стандарти (ЕнерФит/Пасивна къща) в общинските проекти, с цел изтъкване на водещата роля на Общината;
- постигане на стандарт „пасивна къща” или „почти нулевоенергийна сграда” при строителство върху терени – общинска собственост;
- постигане на стандарт „ЕнерФит” или Клас А при обновявания, финансирани от оперативните програми;

- подкрепа и привличане на новаторски компании – производители и дистрибутори на компоненти, материали и технологии за нискоенергийно строителство.

Форми на финансиране

И з х о д н о с ъ с т о я н и е

Собствени средства:

Възможностите за набавяне на финансови средства за програмите за ЕЕ в общинския бюджет са крайно ограничени. За осъществяване на целеви многогодишни програми за мерки по ЕЕ от централните органи на изпълнителната власт, областните управители и другите държавни органи трябва да предвиждат целеви субсидии от републиканския бюджет.

Оперативни програми в периода 2007-2013:

Основни източници на инвестиции в областта на енергийната ефективност в изминалия период, като за съфинансиране на проектите се използват собствени средства. Ограниченията по регламентите на програмите рядко позволяват изпълнение на проекти с по-високи цели за енергийна ефективност от минимално изискваните според националното законодателство.

Оперативни програми в периода 2014-2020:

Макар и все още основните оперативни програми, касаещи енергийната ефективност в сградите, да не са официално стартирали, очаква се именно те да бъдат основните източници на инвестиции в областта на енергийната ефективност. Приоритетите по ОП „Региони в растеж“ 2014-2020, която е ключова за подобряване на енергийната ефективност в публичния сграден фонд, вече са известни, като за съфинансиране на проектите отново най-често ще се използват собствени средства, но ще бъде достъпен и кредитен ресурс, например от ФЕЕВИ.

Банкови заеми:

Голяма част от банковите институции имат разкрита кредитна линия за финансиране на проекти по ЕЕ. Използват кредитни линии са преференциални условия, финансирани по различни програми на ЕК, ЕБВР, Световната банка и др.

Фонд “Енергийна ефективност и възобновяеми източници”:

Преференциални кредити за проекти в областта на енергийната ефективност и ВЕИ с осигурени технико-икономически консултации. Често използван източник за финансиране от общините в България.

Национален доверителен екофонд

Частни инвеститори

Донори и спонсори

Модел на успеха

Привлечени и собствени средства

Общината не разполага с голям обем собствени средства, които да се използват за нуждите на енергийната ефективност. Поради тази причина собствените средства се предвижда да бъдат изразходвани като съфинансиране на одобрени проекти с грантова компонента, изискващи собствено участие. Става въпрос, както за проекти, свързани с пряко изпълнение на мерки за енергийна ефективност и ВЕИ, така и за такива, предвиждащи изготвяне на предпроектни проучвания, енергийни обследвания, инвестиционни проекти и др.

За последните три години за енергийна ефективност са отделени следните средства:

2014 – 2 318 546 лв.

2013 – 5 191 492 лв.

2012 – 5 887 507 лв.

Таблица 6: Очаквани средства за периода до 2020 г.

Година	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Хил. лева	1714284	5500000	6000000	5000000	5000000	3500000

Общината има добър опит в усвояването на средства по ОПРР и други.

Предвижда се този опит да се използва и разширява. Дейностите ще бъдат адресирани основно към следните програми:

ОП „Региони в растеж 2014-2020”

Основен приоритет в ОПРР 2014 -2020 г. ще бъде устойчивото и интегрирано градско развитие. Приоритетът включва широк набор от допустими инвестиции. Оперативната програма предвижда целенасочени инвестиции в подобряване на енергийната ефективност на жилищни и обществени административни сгради. Концентрация се постига чрез фокусиране в допустимите градове и по конкретно в рамките на зоните на въздействие на съответните Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР).

Приоритетна ос 1: „Подкрепа за енергийната ефективност, интелигентно енергийно управление и използването на енергия от възобновяеми източници в публични инфраструктури, включително в публични сгради и в жилищния сектор”.

Приоритетната ос включва няколко инвестиционни приоритети. Ще се комбинират инвестиции в общинска образователна, социална инфраструктура, енергийна ефективност и градски транспорт, както и културна и спортна инфраструктура. Когато е приложимо, интервенциите ще се осъществяват в съответствие с приоритетите на отделните секторни стратегически документи, за да се постигне координиран и интегриран подход.

По тази програма ще се кандидатства за проекти, адресирани към:

- Подобряване на енергийната ефективност в **публични сгради на общината** – училища, детски градини, домове за възрастни, културни центрове, здравни заведения.

ОП „Иновации и конкурентоспособност”

По тази програма ще се кандидатства за проекти, адресирани към:

- Внедряване на мерки за енергийната ефективност в промишлеността и „зелената” инфраструктура: проекти „Зелен град”, „Енергия наблизо”, „За Зелени предприятия”, „Зелени предприятия в действие” и др.:

ОП „Наука и образование за интелигентен растеж”

По тази програма ще се кандидатства за проекти, адресирани към:

- Внедряване на мерки за енергийната ефективност в сгради от образователната инфраструктура:

Средства по други програми

Програма BG04 „Енергийна ефективност и възобновяема енергия”

Програмата се финансира от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 въз основа на подписан меморандум за разбирателство между Република България и Кралство Норвегия, Исландия и Княжество Лихтенщайн. Тя обхваща две програмни области „Енергийна ефективност” (Програмна област 5) и „Възобновяема енергия” (Програмна област 6) на Европейското икономическо пространство (ЕИП) и е одобрена на 20 декември 2012 г.

"Норвежки опит за Габрово в сферата на енергийната ефективност" е наименованието на проектното предложение по програмата на община Габрово, внесено за оценка в Министерството на икономиката и енергетиката. Става дума за изграждане на ново котелно помещение в детска ясла "Зора" и подмяна на отоплителната инсталация в природоматематическа гимназия "Акад. Иван Гюзелев". Очакваното финансиране е по схема "Мерки за повишаване на енергийната ефективност и използване на възобновяема енергия в общински и държавни сгради и локални отоплителни системи", компонент 1 "Мерки за енергийна ефективност", чрез Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009 - 2014 г.

Предвидените СМР в сградата на ПМГ "Акад. Иван Гюзелев" включват нова тръбна мрежа и подмяна на износените отоплителни тела, без да се подменят двата топлопровода от котелното. По проект, финансиран от програма "Регионално развитие", през 2009 г. бяха изпълнени всички енергоспестяващи мерки с изключение на ремонт на отоплителната инсталация и малка част от покривите на училището. Дейностите по въвеждане на мерки за енергийна ефективност в детска ясла "Зора" предвиждат подмяна на горивната база с изграждане на пристройка към основния корпус на сградата за нов котел на природен газ с мощност 300 KW. Съществуващото котелно се намира в сутерена, което не отговаря на изискванията за пожарна безопасност. През 2010 г. в яслата са реализирани мерки за енергийна ефективност по проект, финансиран от ФМ на ЕИП, но това е единственото детско заведение на територията на Габрово, което не е газифицирано. За двата обекта са изготвени доклади от енергийни обследвания и технически проекти за изпълнение на предвидените енергоспестяващи мерки. Обследванията показват, че в сградите не е извършена единствено топлоизолация на покриви, което ще бъде направено със средства от общинския бюджет в началото на 2016 г. 518 744.61 лв. е планираната обща стойност на проекта със срок за изпълнение една година. Безвъзмездната финансова помощ е до 100% от допустимите разходи. Като

партньори за реализация на дейностите община Габрово е включила ДЗЗД "ЕнЕфект Груп" и норвежката компания "Норконсулт".

Кредитно финансиране

- Локални инсталации и „умни“ мрежи в рамките на проект „Енергия наблизо“:
- Мерки за ЕЕ в производствени сгради и предприятия в рамките на проект „Зелени предприятия в действие“:
- Внедряване на мерки за енергийната ефективност в сгради от образователната инфраструктура:

Публично-частно партньорство (ПЧП)

Общината не разполага с достатъчна собствени и привлечени средства, за да може да реализира мащабна програма по енергийна ефективност и ВЕИ в сградите, за каквато има много добър потенциал. Една от отличните възможности тази бариера да се преодолее е включване на бизнес и други партньори в проекти представляващи взаимен интерес. Такива проекти са: „Зелен град“, „Енергия наблизо“, „Зелени предприятия в действие“, „Квартален иконом“ и др.

ПЧП е от ключово значение за финансирането на проектите, тъй като по оперативните програми общината не може да кандидатства сама защото не е микро, малко или средно предприятие.

Задължително е съвместното дружество да се създаде още през 2014 г., за да може за натрупа три отчетни години, без което условие не може да кандидатства за грантове по ОП „Конкурентоспособност“ и подобни оперативни програми.

Договори с гарантиран резултат и ESCO схеми

Възможностите за финансиране на проекти чрез Договори с гарантиран резултат и ESCO схеми следва да се проучат и използват при енергийно ефективни обновявания на сгради, при които липсата на възможност за собствено финансиране може да се преодолее чрез включване на специализирани компании за енергийни услуги или топлоснабдителни и електропреносни дружества.

ОСНОВНИ УЧАСТНИЦИ

Този раздел се представят заинтересованите участници (лица и институции), ангажирани в разработването и осъществяването на политиката за насърчаване на пасивните сгради / “сградите с близко до нулево нетно потребление на енергия”.

Структури на регионалните и местните власти

И з х о д н о с ъ с т о я н и е

В областта на реконструкцията и обновяването на сградите общинска собственост, в това число провеждането на мерки за енергийна ефективност, са реализирани значителен брой проекти в голям брой сгради (предимно образователни), което показва готовността и капацитета на общинската администрация за работа с подобен тип проекти. Въпреки това, прилагането на най-високите европейски цели и критерии за енергийна ефективност в сградите все още не е стандартна практика в общината, а първата „пасивна” детска градина в България, построена от Общината, бе един изключително полезен пример в тази посока.

Към момента, в Общината Габрово не съществува отдел за управление на енергията, а дейностите в тази посока са разпределени между общинските специалисти в различни звена и дирекции. Много от експертите в общината са преминали курсове по общинско енергийно планиране и за взели участие в разнообразни международни проекти в тази област, което допринася за успешното координиране и осъществяване на планираните дейности. Въпреки това е възможно да се внесат подобрения както в административното осигуряване на изпълнението на функциите на Общината в областта на управлението на енергия, така и в квалификацията на експертите в областта на пасивните и почти нулевоенергийните сгради и локалните инсталации за ВЕИ.

М о д е л н а у с п е х а

Координиращо звено по изпълнение на Плана включва експерти от Дирекция „Инфраструктура и екология“ и от Дирекция „Устойчиво развитие“ (в частност Отдел „Проекти и икономическо развитие“).

Координационното звено изпълнява следните конкретни функции:

- Координира работата по изготвяне на Плана и подпомага неговото последващо изпълнение;
- Дава насоки и методически указания на другите дирекции въввлечени в неговото изпълнение;
- Съгласува дейността на общината с останалите държавни ведомства и структури, с цел постигане на заложените в Плана цели;

- Подготвя Доклади до Бюрото по Конвента на кметовете на всеки 2 години до 2020 г., в които се посочват постигнатите до момента резултати по изпълнение на поставените цели;
- Осигурява участието на общината в мероприятия на Европейския съюз по въпросите, свързани с регионалната политика и развитието на големите градове, залегнали в Конвента на кметовете;
- Следи дейността на международни организации и инициативи свързани с амбициозните цели на ЕС до 2020г. и проучва и систематизира техния опит в тази област, с цел сътрудничество и обмяна на добри практики;
- Подготвя презентации за постигнатото по отношение на Плана и представя добри практики пред различни форуми на национално и международно ниво;
- Създава и поддържа база данни за изпълнението на Плана.

Обучение на общински специалисти (особено на участващите в Координационното звено) по проектиране и изграждане на почти нулевоенергийни сгради в зависимост от тяхната квалификация.

Интегриране на специалисти от други административни структури в работата на Звеното (финансов специалист, юрист, специалист по връзки с обществеността и др.)

Други заинтересовани участници

И з х о д н о с ъ с т о я н и е

Основни заинтересовани страни:

- *Технически университет – Габрово*
- *Професионална гимназия по строителство*
- *Регионален клон на КСБ*
- *Местни строителни компании Производители и дистрибутори на материали, компоненти, технологии*
- *„Топлофикация-Габрово“ ЕАД*
- *„Ситигаз България“ ЕАД*
- *Енерго-Про България*
- *Сдружения на етажната собственост*

М о д е л н а у с п е х а

За ускореното внедряване на пасивните и почти нулевоенергийните сгради е необходимо е да се използва принципният интерес, който всички компании и професионалисти, ангажирани в строителния сектор, имат от повишаване на обемите

и качеството на строителните дейности вследствие провежданите политики на общинско ниво. За съжаление, този интерес все още не е достатъчно осъзнат и преследван от голяма част от МСП, затова те следва да бъдат обособени като основна целева група.

За тази цел ще бъдат инициирани следните мерки:

- Комуникационна кампания за налагане на концепцията за енергийно независима община според ОПР;
- Изпълнение на демонстрационни проекти за повишаване на осведомеността за ЕЕ в сградите и предприятията;
- Засилено участие на заинтересуваните страни в традиционните форуми на Общината, посветени на ЕЕ;
- Привличане на заинтересуваните страни в проекти като „Енергия наблизо“, „За зелени предприятие“, „Информиран собственик“, „Квартален иконом“;
- Индивидуална работа с „Топлофикация-Габрово“ ЕАД, „Ситигаз България“ ЕАД, Енерго-Про България въз основа на задълженията им по Закона за енергийната ефективност;
- Специална работа с ръководствата на образователните, здравните, социалните и културните обекти ;
- Привличане на местните медии ;
- Привличане на местните клонове на банки и други финансиращи институции.

4

КАПАЦИТЕТ ЗА ПЛАНИРАНЕ, ПРОЕКТИРАНЕ И СТРОИТЕЛСТВО

Обучение на проектанти и строители

И з х о д н о с ъ с т о я н и е

В Габрово и региона не са провеждани **учебни курсове за проектиране на пасивни сгради** и няма информация за проектанти, преминали през подобни курсове, с изключение на курсовете, провеждани от ЦЕЕ ЕнЕфект в рамките на проектите “PassREg” и “EuroPHit”; в Общината няма сертифицирани проектанти на пасивни сгради. Тъй като практиката за проектиране и строителство на пасивни и почти

нулевоенергийни сгради е изключително бедна, се приема, че са необходими сериозни мерки за изграждане на допълнителен капацитет в тази сфера. Това с особена сила важи за **строителните фирми, строителните специалисти и работници**, ангажирани в бъдещите проекти, тъй като те не са запознати със специфичните особености на изграждането на пасивни сгради, а това може да компрометира и най-доброто проектантско решение.

М о д е л н а у с п е х а

Подкрепа за курсове за обучение на местни проектанти (осигуряване на зала и сертифицирани лектори чрез участие в международни проекти за финансиране на подобни мерки); обхват – 20% от практикуващите проектанти до 2020 г.

Подкрепа за курсове **обучение на ръководители и специалисти от местни строителни фирми** (осигуряване на зала и сертифицирани лектори чрез участие в международни проекти за финансиране на подобни мерки); обхват – представители на 30% от местните строителни фирми.

Разпространение на учебни материали.

Приемане на изчисления за общински обекти според специализиран софтуер.

Обмен на опит с напреднали региони от други европейски страни участие в международни проекти.

Други мерки за образование и обучение

И з х о д н о с ъ с т о я н и е

В общината не са провеждани специализирани образователни програми и инициативи в подкрепа на ЕЕ в сградите, предназначени за строго дефинирани целеви групи. Една положителна стъпка е тази посока представляват семинарите по международни проекти с участието на Общината, Дните на интелигентната енергия и Международните дни на пасивната къща.

М о д е л н а у с п е х а

За налагане на концепцията за енергийно независима община според ОПР и в частност за разпространението на енергийно ефективното строителство, веднъж годишно ще се осъществяват **специализирани образователни курсове**, насочени към:

- ученици и деца от детските градини
- директори на общински обекти (училища, детски градини, социални домове и др.)
- специалисти по поддръжката на отоплителни стопанства – енергетици, огняри
- търговци и разпространители на строителни материали, изделия и технологии, предназначени за пасивни сгради

- журналисти от местни медии
- местни финансови институции
- представители на гражданското общество

5

ПАЗАР ЗА ПАСИВНИ СГРАДИ

И з х о д н о с ъ с т о я н и е

Пазар на пасивни сгради в България и в частност в Габрово практически не съществува. Основните пречки за развитието на този пазар са оскъдна информираност на клиентите, недостатъчна активност и подготвеност на проектантите, недоверие в качеството на строителното изпълнение, предполагаемо оскъпяване на началната инвестиция, липса (или недостиг) на реални образци на пасивни сгради и т.н.

На **местния пазар** на строители материали, изделия и технологии, почти не фигурират официално сертифицирани решения за пасивни сгради. Въпреки това, не може да се отчете липса на качествени топлоизолации, дограми, засенчващи устройства, вентилационни системи, съоръжения за използване на възобновяеми енергийни източници и т.н., основно благодарение на официалните вносители на международно признатите производители. Тези материали, изделия и технологии обаче не са достатъчно известни на местните инвеститори, цените, особено на някои компоненти, са завишени. Основните пречки пред по-широкото навлизане на тези нови материали, изделия и технологии са недостатъчно познаване на специфичните продукти, липса или ограничен избор на основни материали и изделия, липса на местно производство, недостатъчно добро приложение и др.

Техническият университет в Габрово може да бъде лидер в изграждането на пазар за пасивни сгради, като около него бъде създаден кръг от научноизследователски и развойни звена за разработване и внедряване на принципно нови материали, изделия и технологии.

М о д е л н а у с п е х а

- нормативните условия за насърчаване на пазара: политики в подкрепа на пасивните сгради в част 1.
- икономическите и финансовите стимули: стимули за пасивни и почти нулевоенергийни сгради в част 2

- повишаването на осведомеността и ангажирането на всички основни участници: мерки в части 3 и 7

Допълнителни пазарни стимули:

- обновена рамка за публично-частни партньорства;
- проекти с финансиране от трета страна (ЕСКО схеми) и договори с гарантиран резултат;
- въвеждане на практика за зелени обществени поръчки в строителството;
- подкрепа за **научни изследвания, експерименти и демонстрации** в областта на строителните материали, изделия и технологии, предназначени за пасивни сгради;
- организиране и провеждане на специализирани **строителни изложения** и панаири ;
- провеждане на специализирани **конференции**, семинари и др.;
- участие в международни проекти.

6

УСПЕШНИ ПРАКТИКИ

И з х о д н о с ъ с т о я н и е

Община Габрово е една от водещите в България по отношение прилагане на политика за енергийна ефективност. За последните пет години само в образователната инфраструктура са въведени енергийно ефективни мерки в седем училища, десет детски градини и една детска ясла. Предстоят дейности за енергийна ефективност в зала за акробатика, лека атлетика и бокс в спортен комплекс „Христо Ботев“. Това обаче далеч не е всичко...

Като дългогодишен председател на Общинската мрежа за енергийна ефективност ЕкоЕнергия, Габрово многократно дава примери за инициране и осъществяване на амбициозни проекти в областта на сградите, уличното осветление и други. От 2012 г. Габрово, заедно със София и Варна, е асоцииран регион по проекта „Региони на пасивната сграда и възобновяемата енергия“ (PassREg), финансиран по програма Интелигентна енергия – Европа на ЕК. В България дейностите се реализират от Секретариата на ЕкоЕнергия - Центъра за енергийна ефективност „ЕнЕфект“ (в сътрудничество с Община Бургас), а координацията на международния екип е поверена на Институт „Пасивна къща“ – Дармщат, Германия.

Детска градина „Слънце“

Строителството на нова сграда към детска градина „Слънце“ според стандарта „Пасивна къща“ се превърна не само в пилотен проект по европейската инициатива PassREg, но и в съществен елемент от цялостната политика на Община Габрово за утвърждаване на подобен тип сгради. Строителната площадка на новата база на детското заведение беше разкрита в края на месец март 2013. Проектът е на архитектурно студио „СолЕр Интернешънъл“ ООД със съдействието на ЕкоЕнергия и ЕнЕфект, като в процеса членове на екипа бяха официално сертифицирани от Институт „Пасивна къща“. Строителството вече е завършвано и са проведени задължителните тестове за въздухонепроницаемост, които в голяма степен определят дали качеството на изпълнението отговаря на проектните характеристики. Детска градина „Слънце“ е първата българска „пасивна“ публична сграда – при това, с официално международно признание и сертификат.

Не това, обаче, е най-важното. В действителност, енергийните спестявания сякаш отстъпват на заден план. С прилагането на концепцията „Пасивна къща“ за децата ще бъде осигурен оптимален топлинен комфорт, а чрез вентилационната система – и значително, в пъти по-добро качество на въздуха в сградата. В тоалетните, например, няма да е по-студено, отколкото в общото помещение; въздухът при пода ще е също толкова топъл, колкото при тавана; течения няма да има и при силен вятър. Дори и през зимата прозорците да не се отварят, контролираната вентилация ще осигури два до три пъти по-ниски нива на въглероден диоксид, отколкото механичното проветряване, при това без да нарушава температурния комфорт. Дали тези фактори ще намалят значително нивото на заболяемостта в детската градина? Да, практиката показва, че това е точно така. Затова в много градове в Европа пасивният стандарт е вече задължителен за училища и детски градини.

Технически характеристики

Предвид заложените високи изисквания за енергийна ефективност, формата и ориентацията на двуетажното здание и вътрешното разположение на помещенията предполагат максимални топлинни печалби от слънцегрееене и, съответно, минимални топлозагуби. В помещенията има подово лъчисто отопление, оразмерено

при температурен режим 32-37°C. Предвидена е контролирана вентилация с рекуператори с КПД>75%, при което затоплянето на въздуха се нуждае от минимално количество енергия. Основният топлоизточник е термпомпен агрегат „въздух-вода“. Като допълваща и резервна мощност при много ниски зимни температури се включва абонатна станция на централното отопление. Поставен е комбиниран бойлер за подгряване към слънчева инсталация със селективни колектори. Всички външни и вътрешни стени са от решетъчна тухла (25 см) и топлоизолация от външната страна (20 см, EPS с графитни частици). Покривът е скатен, с бетонова конструкция, топлоизолиран с 30 см стъклена вата. Подът се топлоизолира с 18 см XPS под подовата стоманобетонова плоча и с 2 см над подовата плоча за екраниране на подовото отопление. Поставена е ПВЦ дограма с троен стъклопакет с високи топлоизолационни параметри, отговарящи на критериите на стандарта „Пасивна къща“.

Поглед в бъдещето: енергийни обновявания „стъпка по стъпка“

Макар и впечатляващ само по себе си, най-радостното е, че проектът няма да остане единствен. В напреднал стадий е проектът за сградата на ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ и за което се предвиждат мерки за постигане на пасивен стандарт при енергийни обновявания – EnerPHit. Екипът на ЕнЕфект Консулт изготви за пръв път в България обследване за енергийна ефективност със стратегия за поетапно (стъпка по стъпка) внедряване на енергоспестяващите мерки. Съгласно обследването, след приключване на последната стъпка в обновяването на сградата на училището, то ще отговаря на всички изисквания за придобиване на сертификат за енергийноефективна реконструкция на сграда EnerPHit. Ако мерките за енергийна ефективност бъдат приложени така, както са описани в доклада, ще се постигне съществено увеличаване на топлинния, светлинния и звуковия комфорт на обитаване в сградата, както и подобряване на качеството на въздуха чрез изграждане на вентилационна инсталация.

Образователната институция е включена като пилотна в проекта на Центъра за енергийна ефективност ЕнЕфект „Енергийни обновявания стъпка по стъпка“

(EuroPHit), по който работата стартира наскоро. Този способ предвижда създаване на „пътна карта“ за обновяване на всяка от сградите с оптимални мерки за енергийна ефективност, без компромиси в качеството. Мерките ще се изпълняват поетапно, на стъпки, като спестяванията от всяка от тях ще финансират следващата. Този подход, разбира се, предполага комплексно техническо и финансово планиране и внимателно проектиране и изпълнение, но е в състояние да преодолее основната бариера при обновяванията – липсата на достатъчен начален капитал.

Модел на успеха

Подобряване на енергийната ефективност на общинския сграден фонд

Състоянието на общинският сграден фонд не само на територията община Габрово, с изключение на сградите с образователна функция, е незадоволително от гледна точка на енергийната ефективност. Болшинството от сградите са строени преди 1990 г., когато изискванията към потребената енергия за отопление не са били основен фактор при проектирането. В резултат на това, а и отчитайки постоянния ръст на цените на горивата, може да се твърди, че разходите за отопление на общинския сграден фонд са необосновано високи и е наложително незабавно да се предприемат мерки за намалението им. Поради финансови и технически причини в доста сгради нивото на отопление и комфортът на обитаване не отговарят на нормативните изисквания.

Таблица 1: Списък на общинския сграден фонд, необходимите инвестиции за подобряване на енергийната ефективност, очакваното намаляване на разходите за отопление

Обекти	Препоръки	Инвестиция	Спестена енергия	Спестени средства	Спестени емисии	Срок на откупуване
		лв.	kWh/год.	лв./год.	т/год	год.
Образование						
1. ПМГ „Акад.Иван Гюзелев”	Изолация на под; изолация покрив; мерки осветление; отоплителна сградна инсталация	292 000	344 508	62955	86,48	6
2. ОУ „Св. Св. Кирил и Методий”	Изолация външни стени; изолация под; изолация	2 000 000	547 082	52073	147,43	13

	покрив; мерки осветление; сградни инсталации; ВЕИ					
<u>3. ОУ „Цанко Дюстабанов”</u>	Изолация стени; изолация под; изолация покрив; подмяна дограма; мерки осветление	1 500 000	421 778	36550	106,59	13,4
<u>4. Детска ясла „Зора”</u>	Изолация на под; изолация на покрив; котелна инсталация; ВЕИ	101 520	106 443	30709	58,75	6
Здравни заведения						
<u>1. ДКЦ база 1</u>	Изолация външни стени; изолация под; изолация покрив; подмяна дограма; мерки осветление;	2 000 000	589 771	149060	537.06	4,6
<u>2. ДКЦ база 2</u>	Изолация външни стени; изолация покрив; подмяна дограма; мерки осветление; мерки	2 000 000	521 592	539690	278.2	1,3

	абонатна станция; сградна инсталация					
ОБЩО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ						
Културна инфраструктура (читалища,библиотеки,школи,музеи, галерии)						
„Общински център за работа с деца „Радион Умников“	Изолация външни стени; изолация покрив; подмяна дограма; мерки осветление; сградни инсталации	1 500 000	160 913	39263	109,9	6
<u>„Дом на културата „Емануел Манолов“ – Габрово“</u>	-изолация външни стени; изолация под; изолация покрив; подмяна дограма; мерки по осветление; мерки по котелна инсталация; мерки по сградни инсталации – отоплителна и вентилационна	6 000 000	134 338	256400	314,8	5,2 г
Спортни обекти						
<u>„Спортен комплекс „Христо Ботев“ – Зала „Акробатика, лека атлетика и</u>	Изолация външни стени; изолация под; изолация покрив;	1 320 764	589 771	70990	537,06	8,5

<u>бокс</u>	подмяна дограма; мерки осветление; котелна инсталация; сградна инсталация; ВЕИ – сл.колектори и термопомпа					
ОБЩО ЗА ОБЩИНАТА		16 714 284	3 416 196	1237690	2 176	

Забележка: Детайлна оценка за всеки обект по отделно следва да бъде представена в приложение.

Очаквани резултати при изпълнение на всички проекти (потенциал):

- Подобряване на комфорта на обитаване в обществените сгради и постигане на нормативно определените параметри на средата за отопление.
- Намаляване на консумацията на енергия с енергия с 3 416,196 MWh годишно.
- Намаляване на бюджетните разходи в резултат на постигнатите икономии на енергия с 1237690 лв. годишно.
- Намаляване на емисиите от CO₂ с около 2 176 тона годишно.
- Удължен живот на изброените сгради и на техните инсталации и съоръжения.

Общо необходимите инвестиции за реконструкция на всички общински сгради са определени на около 16 714 284 лв.

Средният срок на откупуване е около 6 години в зависимост състоянието на обекта и използваното гориво за отопление към момента. Най-дългите срокове на откупуване са в обекти, отопляващи се на твърдо гориво, поради сравнително ниската му цена, но тук трябва да се отбележи, че точно в тези обекти комфортът на обитаване е най-нисък и ще бъде значително подобрен след изпълнение на проектите.

ПУБЛИЧНОСТ И ОБЩЕСТВЕНА ПОДКРЕПА

Модел на успеха

Комуникационна стратегия

„Община Габрово – зелена и иновативна, отворена към хората, с благоприятна среда за бизнес и инвестиции“

Комуникационната стратегия на Община Габрово в областта на енергийната ефективност и ВЕИ е подчинена на визията за града като бързо напредващ стопански, туристически и културен център с впечатляващи природни и културни дадености, запазен социален капитал и развита образователна инфраструктура. В рамките на общата цел за позициониране на Габрово като икономически проспериращ град на младите и образовани хора, тя си поставя като своя стратегическа цел **да създаде и наложи представа за града като център на зеленото развитие**, като така го наложи като привлекателно място за бизнес, наука, и образование с водеща роля в Северния централен район за планиране.

Съобразно така поставената стратегическа цел на комуникационната стратегия, в програмата за комуникация се залагат следните приоритети:

- 1) Публична подкрепа за изпълнението на дейностите на Общината в областта на ефективното оползотворяване на наличните ресурси;
- 2) Разпространение на информация за подобряването на качеството на услугите, предоставяни от Общината;
- 3) Налагане на визията за Габрово като център на зеленото развитие.

Конкретните мерки в Модела на успеха на Община Габрово, които отговарят на горните приоритети, са следните:

Приоритет 1. Публична подкрепа за изпълнението на дейностите на Общината в областта на ефективното оползотворяване на наличните ресурси:

Комуникационни дейности според годишния комуникационен план са:

- *организиране и провеждане на обучения;*
- *организиране и провеждане на информационни кампании, разпространение на информационни материали и публикуване на цялата необходима информация на уеб страницата на Община Габрово;*
- *постоянни и/или периодични консултантски услуги;*
- *създаване на контакти с други общини и региони за споделяне на добри практики и обмяна на опит;*

- *изграждане на постоянни и функционални консултативни механизми – работни групи, консултативни и обществени съвети.*

Приоритет 2. Разпространение на информация за подобряването на качеството на услугите, предоставяни от Общината:

Комуникационни дейности според годишния комуникационен план, свързани с комплексни енергийни обновявания на сградите, предоставящи социални, културни и образователни услуги и с комплексни енергийни обновявания на административните сгради на Общината и др.

Приоритет 3: Налагане на визията за Габрово като център на зеленото развитие:

Комуникационни дейности според годишния комуникационен план, свързани с международни, национални и регионални събития; мероприятия, свързани с опазването на околната среда; мерките за стимулиране на енергийната ефективност и използването на местни ВЕИ в промишлеността и туризма извън директната сфера на влияние на общината;

В допълнение, трябва да се отбележи, че изготвянето и изпълнението на общинската комуникационна стратегия за енергийна ефективност и ВЕИ се основава на трите основни политически решения: относно разработването на стратегия, относно приемането на общинския енергиен план и относно оценката на изпълнението на плана. Приоритетните цели на комуникацията с местната общественост са различни за всеки отделен етап и това предопределя разликите в препоръчителните форми на комуникация.

Комуникационен план за първата година от изпълнението на плана¹

Комуникационният план за първата година от изпълнението на Модела на успеха на Община Габрово е съотнесен с предвидените дейностите, като заедно с това изгради база за устойчиво управление, изпълнение, контрол и обратна връзка по време на целия период на програмиране. Основните цели в тази въвеждаща година са осигуряването на достатъчно ресурси и капацитет в общинската администрация, определяне на целевите публики и целите и задачите, свързани с всяка от тях, избор на подходящи послания, избор на медии и комуникационни инструменти и изграждане на механизми за мониторинг, контрол, управление на рисковете и обратна връзка. Паралелно с тези стратегически действия ще започне кампания за повишаване на информираността на вътрешните и външните публики относно значимостта и актуалността на тематиката и конкретните ползи, които се очаква да донесе изпълнението на Модела на успеха. В този етап се идентифицират и основните външни партньори, сътрудничеството с които ще осигури възможно най-ефективно и безпрепятствено изпълнение на заложените мерки. Определят се и

¹ Следва да се приложи примерен комуникационен план за първата година и остойностяване на разходите.

приоритетните инициативи, в които общината може да се включи, за да получи допълнителна подкрепа за своите комуникационни дейности.

i. Осигуряване на устойчив мениджмънт.

Комуникационната стратегия обхваща всички сфери на пряко и непряко въздействие на общинската администрация, свързани с приложение на политики и мерки за енергийна ефективност и местни ВЕИ (сгради, транспорт, улично осветление, енергийна инфраструктура, образование и обучение, социални дейности, туризъм, енергийна ефективност в предприятията и др.). Продължителността на стратегията е в периода 2014 – 2020 г.

Като звено, отговарящо за координиране и изпълнение на комуникационната стратегия на Община Габрово и организиране на достъпа до информация за медии и граждани, е определен Отдел „Протокол и връзки с обществеността“ съвместно с експерти от Отдел „Проекти и икономическо развитие“ и ОИЦ – Габрово, които се ангажират да осигуряват добра външна комуникация, която се изразява в:

- организиране на „Дни на интелигентната енергия“, които са една добра възможност за информиране и включване на гражданите към процеса, чрез презентации, изложби, целенасочени кампании и др. Това гарантира широка подкрепа за цялостния процес на изпълнение на ПДУЕР и допринася, също така, за повишаване на информираността и промяна на поведението;
- изготвяне на печатни и аудиовизуални материали за изграждане на позитивен имидж и популяризиране на ангажиментите по Конвента;
- подготвяне, координиране и осъществяване провеждането на пресконференции, семинари, дискусии и кръгли маси, официални и работни срещи на Община Габрово във връзка с Конвента на кметовете;
- други дейности по подпомагане на поетите ангажименти.

ii. Определяне на целите и задачите

Определянето на ясни и конкретни цели за резултатите от изпълнението на комуникационната стратегия е възможно само при отлично познаване на изходната позиция, още повече, ако искаме поставените задачи да бъдат постигнати с резултати, които могат да бъдат количествено измерени.

В рамките на така поставените цели се предвижда изпълнението на конкретни задачи с оглед на специфичните дейности, заложи в ОЕП за всяка година, специалните събития, организирани от общината, и външните събития според ежегодните планове за действие (вж. по-долу). Критериите за изпълнение на задачите не се изразяват в промяна на отношението, а в качествени и количествени показатели на разпространената информация и получената обратна връзка.

iii. Избор на целеви групи²

Основните целеви групи се определят от екипа по изпълнение на комуникационната програма според конкретни критерии въз основа на поставените цели. Програмата не трябва да се ограничава с групи, които ще участват в изпълнението на целите, а са включва и такива, които ще са преки или косвени потребители на резултатите. Задължително е включването на вътрешните публики: общински съветници, които имат връзка с разглежданата проблемна област, експерти в администрацията, общински служители и др. Основните групи, които следва да бъдат засегнати, са:

- Общински съвет;
- управители на общински имоти;
- общинските фирми;
- местните задължени лица по смисъла на Закона за енергийната ефективност, в т.ч. енергийните дружества;
- строителни фирми и дистрибутори на материали, компоненти и технологии;
- ръководители на предприятия, работещи в туристическия сектор;
- местни представителства и индивидуални членове на браншови организации (КСБ, БСК, БТПП и др.);
- местни МСП;
- индивидуални собственици на жилища и представители на етажна собственост;
- посетители и гости на града;
- граждански сдружения и НПО;
- образователните институции (детски градини, училища, професионални учебни центрове);
- областния информационен център;
- банките и другите местни финансови институции;
- регионалните и местните медии и др.

Листът следва да бъде оптимизиран и допълнен от членовете на екипа за изпълнение на комуникационната програма.

iv. Избор на подходящо послание

За привличане на всяка от определените целеви групи за съществуват различни мотивиращи фактори. Те могат да бъдат идентифицирани от брейнсторминг сесия с

² В приложение матрица за анализ на целевите групи.

участието на целия екип за изпълнение на комуникационната програма въз основа на техния опит и познаване на комуникационната ситуация и на резултатите от проведеното социологическо проучване. На тази основа следва да бъде разработено обединяващо послание, което да служи като опорна точка за всички комуникационни дейности в бъдеще. С оглед природните, стопански и инфраструктурни дадености на общината е напълно логично Габрово да се позиционира като „център на зеленото развитие“, като това послание, освен че допринася към общата визия на общината, може да се развие със специфични комуникационни аргументи за всяка целева група (вж. в таблицата по-долу). Всяка публична проява, обаче, трябва да работи в подкрепа на така изработеното послание.

v. Избор на медии и комуникационни инструменти

Най-често, всяка целева група има специфично потребление на комуникационни канали и предпочита определени източници на информация. Екипът за изпълнение на комуникационната програма следва да се консултира с представители на целевите групи относно моделите на потребление на информация по темите на енергийната ефективност и ВЕИ и да идентифицира най-подходящите комуникационни канали за всяка от тях. Веднага след това е необходимо да се подготвят подходящи базисни информационни материали за всеки от тези канали, описващи моментното състояние и предстоящите дейностите по всеки от заявените приоритети.

Съществуващата база данни с контакти на медии и партньорски организации на общината трябва да се прецизира, като най-важните представители на медиите трябва да бъдат поканени на индивидуални срещи за представяне на общинския енергиен план. Въпреки че регионалните медии не са особено добре развити в момента в България, трябва да им се обърне особено внимание, тъй като в общия случай целевите публики имат по-високо доверие в тях за отразяване на местни проблеми и сюжети, още повече, че е значително по-лесно и ефикасно да се създаде медийно съдържание специално за тях. Не трябва да се пренебрегват и възможностите за индивидуални срещи с водещите представители на целевите групи (т. нар. „лидери на мнение“).

Цялата необходима информация трябва да бъде лесно достъпна от общинския уебсайт, като се осигури възможност за обратна връзка и консултации, особено с представители на медиите. Заедно с това, паралелно трябва да действа Бюро за енергийна ефективност в общината, в което да се осигуряват безплатни консултации за граждани и фирми във връзка с предоставяните от общината услуги и актуалните програми на национално равнище.

vi. Мониторинг и оценка

Според поставените задачи и определените индикатори за тяхното постигане, екипът за изпълнение на комуникационната програма разработва схема за мониторинг и оценка с периодични доклади. Схемата може да включва следните елементи:

- обзор на медийното покритие на инициативите на общината;
- обзор и анализ на получената обратна връзка от представители на всяка целева група;
- описание и качествен анализ на проведените събития и конференции;
- описание на резултатите и потенциала на инициираните нови партньорства;
- анализ на резултатите от представителните социологическите изследвания и съкратените контролни проучвания.

Докладите се представят в края на всяка година на кмета на Община Габрово. При необходимост комуникационната стратегия се коригира спрямо отчетените резултати и получената реакция.

9

ПЪТНА КАРТА

В този заключителен раздел се обобщават резултатите от SWOT анализа на Модела за успех, като се разглеждат и оценяват основните силни страни и възможности, които моделът разкрива, както и неговите уязвими страни и рискове (заплахи). На основата на резултатите от този анализ се предлага Пътна карта на Модела на успеха.

SWOT анализ

СИЛНИ СТРАНИ НА МОДЕЛА	СЛАБИ СТРАНИ НА МОДЕЛА
Голям брой реализирани проекти с въвеждане на ЕСМ в публични сгради от образователната, социалната и културната инфраструктура на гр. Габрово (24 сгради) Натрупан реален опит от построената първа детска градина „Слънце“ в България тип „пасивна сграда“ Последователно провеждана през годините ефективна политика за енергийна ефективност от Община Габрово (залегнала в ИПГВР, ОПР, ПДУЕР и др.) Високо развит административен и технически капацитет на Община Габрово в сферата на енергийната ефективност	Ограничен собствен финансов ресурс на Община Габрово за финансиране на обекти с внедряване на ЕСМ Ниско качество на изпълнение на СМР и на влаганите материали в строителството Липса на добра осведоменост и достатъчно разбиране от страна на общността (гражданите и бизнеса) за ефекта от прилагането на ЕСМ Недостатъчен капацитет у бизнеса за подготовка и кандидатстване с проекти пред различни донори за получаване на финансиране

9) Нарастващ интерес от страна на общността (гражданите и бизнеса) към въвеждане на енергоспестяващи мерки в обществени и частни сгради 10) Натрупан опит от страна на изпълнителите – строителни компании, проектантски среди и обследващи фирми за изпълнение на обекти с ЕСМ	Недостатъчен опит и липса на достатъчна експертиза у проектантските среди за проектиране на обекти тип пасивни сгради Липса на внедрени системи за фасилити мениджмънт в публичните сгради Недостатъчна информационна обезпеченост на процеса Необходимост от голям финансов ресурс за рехабилитация на сградния фонд Липса на собствени енергийни източници
БЛАГОПРИЯТНИ ВЪЗМОЖНОСТИ Средства достъпни по Оперативните програми и от други донори за изпълнение на обекти на територията на община Габрово с предвидени ЕСМ Национална програма за обновяване на многофамилни жилищни сгради Участие в международни проекти за обмяна на опит и споделяне на добри практики в сферата на енергийната ефективност Наличие на голям жилищен фонд и обществени сгради с потенциал за внедряване на ЕСМ Внедряване на ВЕИ Повишаването на цената на енергията ще доведе до скъсяване на срока на възвръщаемост на инвестициите Ползване на външна експертиза при проектиране на обектите Въвеждане на зелени обществени поръчки	ЗАПЛАХИ (РИСКОВЕ) Демографски срив в община Габрово Икономическа криза Финансов риск Лошо качество на влаганите строителни материали Лошо изпълнение на обектите Невъзможност от постигане на планираните спестявания Нежелание на общността да участва в процеса

Пътна карта

Проектът за Модел на успеха се илюстрира чрез текстово описание на последователността на изпълнението на предвидените в него мерки и действия и графично изображение на Пътна карта (план-график) за периода на проекта и след неговото приключване (до 2020 г.).

КЛЮЧОВИ дейности	Област на въздействие /ЕЕ, ВЕИ или друго/	Инструмент /финансов, регулаторен и др./	Произход на мярката /местна, държавна, европейска или друга/	Отговорен орган	Изпълнение [година на започване и приключване]	
					начало	край
Общински сгради						
Внедряване на мерки за ЕЕ с характер на пасивни мерки в общински сгради, в т.ч. преустройство, ремонт, осъвременяване, обзавеждане и оборудване, изграждане на достъпна среда, внедряване на енергоспестяващи мерки, адаптиране за използване на ВЕИ и/или микро когенерация.	ЕЕ, ВЕИ	Финансов (ОПРР 2014-2020, ФМ на ЕИП, НДЕФ, ОПИК и др.)	Европейска/държавна, ЕФРР, ФМ на ЕИП, НДЕФ и др.	Община Габрово Координационно звено, проектанتي, изпълнители	2016	2018
Жилищни сгради						
Обследвания за енергийна ефективност и конструктивни обследвания на съществуващите сгради, дейности по конструктивно укрепване на многофамилните жилищни сгради, внедряване на мерки за ЕЕ, въвеждане в експлоатация на инсталации за производство на енергия от ВЕИ.	ЕЕ, ВЕИ	Финансов (Национална програма, ОПРР 2014-2020 и др.)	Европейска/Държавна ЕФРР, Държавен бюджет и др.	Община Габрово граждани проектанتي изпълнители	2015	2020
Ефективно управление						
Ефективно управление и планиране чрез поддържане на висок административен и технически капацитет. Внедряване на фасилити мениджмънт системи. Провеждане на обучения и информационни кампании с цел повишаване на професионалната компетентност на служители в общинската администрация, проектанتي, потенциални изпълнители и граждани.	ЕЕ, ВЕИ	ОПР, ПДУЕР, ЗЕЕ Европейско/национално/ собствено финансиране	Европейска/Държавна/местна	Община Габрово Координационно звено проектанتي изпълнители	2015	2020
Насърчаване активното участие на гражданите и бизнеса						

КЛЮЧОВИ дейности	Област на въздействие /ЕЕ, ВЕИ или друго/	Инструмент /финансов, регулаторен и др./	Произход на мярката /местна, държавна, европейска или друга/	Отговорен орган	Изпълнение [година на започване и приключване]	
					начало	край
Насърчаване активното участие на гражданите и бизнеса в процеса на вземане на решения във връзка с провежданата политика за устойчива енергия на Община Габрово в посока нискоенергийни сгради.	ЕЕ, ВЕИ	ОПР, ПДУЕР, ЗЕЕ Европейско/национално/ собствено финансиране	Европейска/ Държавна/местна	Община Габрово граждани и бизнес	2015	2020

КЛЮЧОВИ дейности	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ефективно управление - Ефективно управление и планиране чрез поддържане на висок административен и технически капацитет. Внедряване на фасилити мениджмънт системи. Провеждане на обучения и информационни кампании с цел повишаване на професионалната компетентност на служители в общинската администрация, проектанти, потенциални изпълнители и граждани.						
Насърчаване активното участие на гражданите и бизнеса - Насърчаване активното участие на гражданите и бизнеса в процеса на вземане на решения във връзка с провежданата политика за устойчива енергия на Община Габрово в посока нискоенергийни сгради.						
Жилищни сгради - Обследвания за енергийна ефективност и конструктивни обследвания на съществуващите сгради, дейности по конструктивно укрепване на многофамилните жилищни сгради, внедряване на мерки за енергийна ефективност, въвеждане в експлоатация на инсталации за производство на енергия от възобновяеми източници.						
Общински сгради - Внедряване на мерки за ЕЕ с характер на пасивни мерки в общински сгради, в т.ч. преустройство, ремонт, осъвременяване, обзавеждане и оборудване, изграждане на достъпна среда, внедряване на енергоспестяващи мерки, адаптиране за използване на ВЕИ и/или микро ко-генерация.		